49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2085 Կ. ՊՈԼԻՍ

ՇԱԲԱԹ 29 ՄԱՐՏ – 11 ԱՊՐԻԼ 1908

29 ՄԱՐԹ 1324 10 ՐԻՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1326

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԻՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիա Սրի Խանափի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն արուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՏԵՐԻՔ ԱԴԱԼԻՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنجه یومی و سیاسی غزیته در
صاحب امتیازی : اوهانس قریب
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻՒ	Տարեկան	Վեց ամսեայ
Գալաթայի համար	80 ղր.	50 ղր.
Դուռանէրու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	14 ֆր.

ՏԱՐԱԳՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՍԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տող 5 ղրուշ
Յեղ անգամի աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱՏՈՒՄՆԵՐ

16 ՂՐՈՒՇԻՆ ՁՈՒՐՁ

Եթէ չորս հարիւր ոսկի գրամօժիտով ձեր աղջիկը նշանելու մեծ ճիգ մը ընէիք և դրացիներէն մէկը երթար փեսացուին ըսէր թէ «քեզի առաջարկուած աղջկան ընտանիքը հանրային նպաստով կ'ապրի, թէ՝ եկեղեցին ամսէ ամիս մասնաւոր վճարում մը կ'ընէ ի հայիւ անոնց տնական ծախսին և թէ վերջապէս այն ընտանիքը պարքը հատուցանելու սկզբունքին վրայ բնաւ գաղափար չունի», ինչ պիտի ընէիք այն ատեն, ո՞րչափ անպատուուած պիտի զգայիք ձեզի։ Դուցէ ա՛յնչափ առաջ տանիլիք քինախնդրութիւնն ու ոխակալութիւնը որ պատուոյ դատ բանալու իսկ ելլէիք սանկ զրպարտիչի մը դէմ։ Ուրեմն պատուոյ դատ բացէք հիմա Ուսումն. Խորհուրդին դէմ որ իր հրատարակած 1908ի վիճակագրոյցով կը հաստատէ թէ մեր ժողովուրդին %90ը հանրային նպաստով կուսայ կրթական մնունդը իր զաւկիներուն։ Այս վիճակագրոյցը որ գրական հիմի մը վրայ կառուցուած է կը թուէ ամբողջ Պոլսոյ թաղային վարժարաններուն աշակերտներն ու աշակերտուհիները, և չատ մը անհրաժեշտ մանրամասնութիւններ տալէ ետք կ'եզրակացնէ թէ Պոլսոյ Հայ վարժարաններուն մէջ 2930 մանչ և 2450 աղջիկ կը դասատիրակուին, որոնց համագումարը կը հասնի 5380ի, և ասոնց համար կը դասատուին 294 ուսուցիչ և ուսուցչուհի, որոնք կ'ստանան 84,200 ղրուշ ամսական։ Հետեւաբար իւրաքանչիւր աշակերտի համար անխախտ ծախս կ'ըլլայ ամսական 16 ղրուշ։ Հիմա մտնենք ո՛և է թաղային վարժարանէ մը ներս։ Արդեօք քանի՞ աշակերտ կրնանք գտնել հոն որ ամսական 16 ղրուշ թոշակ տայ դպրոցին։ Մէկ երկու հարիւր թաղերը բացառութիւն սեպելով, միւս թաղային վարժարաններուն համար ընդհանրապէս կրնանք ըսել թէ %10 հազիւ կը վճարէ այս 16 ղրուշի ամսաթոշակը, մնացածները 10էն կ'սկսին և մինչեւ 2ի կ'իջնան, մէկթի թողլով ձրիավարժները որոնց համագումարը 1600ի կը յանգի որ կը հաստատի ընդհանուր աշակերտներու մէկ քառորդին։ Տխուր իրականութիւն մըն է սա, որուն պէտք է անդրադառնան ամէն անոնք որոնք դպրոցներու պայծառութիւնը հիմը կը նկատեն ընտանիքներու պայծառութեան, և իրենց զաւակները թաղային վարժարան ղրկելով կը յուսան առողջ կրթութիւն մը ջամբել անոնց և ապագային գործի մարդեր պատրաստել։

Վիճակագրոյցը կը ցուցնէ թէ մենք կրթասէր, դպրոցասէր ժողովուրդ մը չենք, ինչպէս կը յաւակնինք այնպէս ըլլալ։ Ընդհակառակը, բաղդատմամբ դպրոցներու, աւելի եկեղեցասէր ենք եղեր, որովհետեւ դպրոցներու վճարուած ամսական 84,000 ղրուշ ծախսին հազիւ 31,500ը ուղղակի աշակերտներու վճարած ամսաթոշակէն կը հայթայթուի, մինչդեռ անդին մնացած հակայ բաղը, 53,450 ղրուշ, ամսէ ամիս կը վճարեն եկեղեցիները։ Ասկէ կը հետեւի որ մենք դեռ չա՛տ պէտք ունինք կրթութեան յարգը գիտնալու։ Իւրաքանչիւր մնող դպրոցական տարեգլխուն ամէն ճիգ կը թափէ կարելի եղածին չափ նուազ թոշակով ընդունիլ տալու իր տղան դպրոց։ շատեր իրենց անձնական դիմումն ալ քիչ տեսնալով մէջտեղները, բարեխօսներ կը ճարեն, որպէս զի նուազ սակ մը վճարեն։ Աղքատութիւնը, նիւթական անձկութիւնը, խնայողութիւնը կ'ստրմնենք, բայց այս դժուարութիւնները երբ տնական ուրիշ ծախսերու մէջ նուազ զգալի կ'ըլլան, ինչո՞ւ կրթական խնդրոյն մէջ սանձարձակ արշաւեն։ Ընտանիք մը խիստ մեծ զրկանք կը նկատէ իրեն երբ աղջիկը հարս ընէ առանց օժիտի, եւ կամ ասնոր անհրաժեշտ զարդեղէններէն կամ հագուստներէն մէկը պակաս տայ։ Դրացիներ, ազգականներ յաճախ կը խղճահարին սասանկ զրկանքի մը համար, եւ կը գտնուին դեռ գթասիրտ անձինք, որոնք դանէ դուռ կը պատրաստին աղքատ աղջկան մը օժիտը հայթայթելու եւ զայն պատանդուած պատուաճութեամբ հարս տալու համար։ Բայց հանդիպած էք տիկնի մը կամ օրիորդի մը որ նոյնքան բարեսիրտ ըլլայ աղքատիկ աշակերտի մը տարեթուակը հայթայթելու եւ անոր մտաւոր օժիտը պատրաստելու մասին։ Ամէնն առթիւ գթած ենք, ամէն բանի համար կը վճարենք, եւ երբ կարգը դպրոցներուն գայ, այն ատեն խնայողութիւնն ու չքաւորութիւնը կը ցցուին մեր առջեւ։ Նախկին հոգաբարձու մը կ'ըսէր թէ իր պաշտնավարած թաղին մէջ ընտանիք մը կար որ սկզբունք ընտրած էր իրեն ո՛և է բան մը չվճարել զաւակներուն դաստիարակութեան համար։ Ամէն տարեգլուխի պայքարները կը սկսին Հոգաբարձութեան և ընտանիքին միջեւ որ միշտ յաղթող կը հանդիսանար և իր զաւակները ձրիաբար դպրոց կը ղրկէր։ Նախկին հոգաբարձուն երբ պաշտօն ստացաւ, ա՛լ աւելի խստապահանջ գտնուելով, մերժեց ձրիաբար ընդունիլ այդ ընտանիքին տղաքները։ Հետեւանքը ինչ կ'ուզէք որ ըլլայ։ անկարող ընտանիքը որ ամսական 5 ղրուշ իսկ չէր վճարեր թաղային դպրոցին, իւրաքանչիւրին 40ական ղրուշ ամսաթոշակ վճարելով զաւակները յանձնեց Ֆրէրներու վարժարանին։

Ամէն թաղի մէջ ալ տասնեակներով կրնանք թուել այս կարգի ծնողքներ որոնք թաղային վարժարաններուն դոյզն բան մը վճարելէ իսկ կը խուսափին և օտար վարժարաններու լիաբուռն կը շռայլեն, հպատակելով անոնց ամէն քմահաճոյքին և կարեւոր գումար մըն ալ վճարելով իրր դասագիրքի դիմ։ Եթէ մեր մէջ արմատանայ դպրոցներու լիառատ թոշակ վճարելու սկզբունքը, եթէ ամէ՛ն մարդ ինչպէս տնական ամէն ծախսերուն կը հանի, նոյն փութկոտութեամբ ալ դպրոցին հանդէպ ունեցած զարտականութեանը մէջ չի թերանայ, չատ բնական է որ դպրոցներն ալ ատաճենարար զարգանան ու հասնին ա՛յնպիսի վիճակի մը որ համապատասխան ըլլայ արդի կրթական պահանջներուն։ Երեւակայեցէք խեղճ կացութիւնը մեր կրթական պաշտօնեաներուն, որոնք 300 հատ են այս վիճակագրութեան համեմատ և իւրաքանչիւրը վրայ կ'ստանան ամսական 3ական ոսկի։ Երեք ոսկի ստացողները դարձեալ երջանիկ են, չատեր կան որ այս գումարին կէսը անգամ չեն կրնար ձեռք անցընել, ան ալ հազար սրտմաշու

Փետր. 2ին Տեառնընդառաջ, Փետր. 15ին կը սկսի Զատկի Պահքը, որ կը տեւէ մինչեւ Մարտ 26։ Փետր. 21էն մինչեւ Մարտ 28 կ'ըլլան Պահքի վեց կիրակիները, 25 Մարտին Աւետումն եւ Մարտ 27ին Ղազարու Յարութեան յիշատակը։ Ապրիլ 4ին Զատիկ կ'ըլլայ, ինչպէս Լատինաց համար, Մայիս 13ին Համբարձումն, եւ Մայիս 23ին Հոգեգալուստ։ Միջոցներուն ալ կը գետեղուին Թափառական Առաքելային, Իւղաբերից, Երեսնեւուութամեայ Հիւանդին, Սամարուհւոյն, Ի ծնէ Կուրին եւ Նիկիոյ Հայրերուն կիրակիները։ Ս. Պետրոսի պահքը կը սկսի Հոգեգալստենէն վերջ առաջին կիրակիին հետ, Մայիս 30ին, եւ կը տեւէ մինչեւ Յունիս 28։ Յունիս 29ին պիտի ըլլայ Պետրոս-Պօղոսի տօնը, եւ Օգստ. 6ին Քրիստոսի Այլակերպութիւնը։ Օգստ. 1ի եւ 14ի միջեւ Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի տօնը կը գետեղուի, եւ Օգստ. 29ին կը վիճակի Յովհաննէս Մկրտչի Գլխատումը։ Սեպտ. 8ին կ'ըլլայ Ծնունդ Ս. Աստուածածնի, եւ Սեպտ. 14ին վերջապէս Վերացման Խաչ, եւ այսպէս տօնակարգը կը կրկնուի նոյն կերպով։

Ինչպէս կը տեսնուի, Օրթոդոքս Եկեղեցիին կողմէ Գրիգորեան Տոմարին ընդունելութիւնը եւ ոչ ալ Զատկական Տօնին ընդհանուր հաստատութիւնը անյաղթելի արգելքներ չեն ներկայացներ։ Բարի կամեցողութիւն միայն պէտք է։

Խնդրոյն քանակութեանց ընթացքը պիտի սկսի Սաքսոնիոյ Խորհրդարանէն, ուրկէց պիտի հասնի Գերման Պետութիւնն Դաշնակցային Խորհուրդին, որ արդէն համակիր է ծրագրին, եւ վերջապէս միջազգային դիւանագիտութեան ձեռքը պիտի հասնի։ Փափաքելի է որ ներքին ու արտաքսմանի Մամուլն ալ միտքերը պարարտեւ եւ հանրութեան ցոյց արուի թէ Զատկական Տօնին ամրութիւնը ամէն կերպով կարկի է։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՎԱՐՁԱՊԵՏԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ.— Միջազգային Մամուլը իմբագրականներ կը նուիրէ Անգլիոյ մէջ կատարուած Վարչապետական նոր փոփոխութեան։ Գերման թերթերը ա՛նպէս կը նկատեն թէ Մր. Ասքուիթ աւելի պաշարիւնութեամբ պիտի գործէ, իր նախորդին պէս զգացումներու եւ նկատումներու համակարծիք չէ, այլ ամէնէն աւելի կը դիտէ անգլիական քաղաքականութեան իսկական շահերը, և չի վտանգեր զանոնք արկածախնդիր կամ զգայմոլ նկատողութիւններով։ Գերման թերթերը յոյս կը յայտնեն թէ նոր վարչապետը պիտի աշխատի աւելի մտերմացնել Գերմանիոյ և Անգլիոյ յարաբերութիւնները, և այս կերպով պիտի բարեփոխի ինպատա Գերմանական տեսակէտներուն Բրիտանական քաղաքականութիւնը, քանի որ Մր. Ասքուիթ բանավարութեամբ կը գործէ։

Իսկ Ֆրանսական թերթերուն կարծիքը ա՛յն է թէ Մր. Ասքուիթ պիտի հետեւի իր նախորդներուն քաղաքականութեան և ա՛յն ուղղութեան, զոր Պոնքրմէն նուիրած էր։ Արտաքին աշխարհավարութեան մէջ Մր. Ասքուիթ ամէն կերպով համամիտ է արտաքին գործոց նախարար Սրբ Էտուարտ Կրէյի որ իր կարգին կը հետեւի իր նախորդին՝ Լօրտ Լէնսդաունի աշխարհավարութեան։

ԻՏԱԼԻՈՅ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐԴՈՒ ՄԸ ՄԱՀԸ.— Բարիզի իտալական դեսպան կոմս Թորնիէլլի մեռաւ։ Կոմս Լուիճի Թորնիէլլի տի Վէրկաս, որ ծնած էր 1836ին Նովարայի մէջ. Թուրինոյի Համալսարանին մէջ իրաւագիտական ուսումները շատ փայլուն կերպով աւարտելէ վերջ, 1859ին Մասիմօ տ'Ազէլիոյի ընկերակցութեամբ Բոմանեը գրնաց պաշտօնով, և յետոյ մտաւ դիւանագիտութեան մէջ, Յաջորդաբար եղաւ կցորդ Կ. Պոլսոյ իտալական դեսպանատան (1860), Հռոմի արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ կցորդ (1862), Բեթերպուրգի իտալական դեսպանատան քարտուղար (1863), նոյն պաշտօնով նաև Աթէնքի մէջ (1864)։ Յետոյ դիւանապետ եղաւ 1867ին զօրավար Մէնապրէայի Դարլիճին, և 1868ին արտաքին գործոց դիւանին Տնօրէն եղաւ։ Յետոյ Աթէնք գարձաւ իբրև դեսպան (1876), և հոն մնաց մինչև որ արտաքին գործոց Նախարարութեան ընդհանուր քարտուղարի պաշտօնին կոչուեցաւ (1878)։ Յետագայ տարին Պելգրատի դեսպան անուանուեցաւ, ուրկից նոյն տարին փոխադրուեցաւ Պուքրէշ։ 1887ին մեծ դեսպանի տիտղոսին բարձրանալով, Մադրիտ գնաց, ուրկէց երկու տարի վերջ կ'անցնէր Լոնտոն։ 1895 Փետր. 18ին Լոնտոնէն փոխադրուեցաւ Բարիզ։ Ֆրանսական կառավարութեան մօտ իր երկարամեայ և արդիւնաւոր պաշտօնին միջոցին փայլուն յաջողութեամբ մը Ջանաց հաստատուն պահել և ամրացնել բարեկամական յարաբերութիւնները Իտալիոյ և Ֆրանսայի միջև։ Բարեյաջող եւ մեծապանծ արուեստաւորը եղաւ ա՛յն բարեկամական քաղաքականութեան, որուն բոլոր արգասիքները կը քաղէ տիեզերական խաղաղութիւնը։ Այս գաղափարս այս մասը խորին վիշտ կը պատճառէ թէ՛ Ֆրանսայի և թէ Իտալիոյ մէջ։ Ֆրանսացիք և Իտալացք կը ցաւին ա՛յն ճարտար դիւանագէտին համար, որուն կը պարտին իտալաւ-ֆրանսական յարաբերութիւններուն ա՛յսքան բարեկամական հանգամանքը։

1875ին Ուսկէրթօ Թագաւորին արարողապետ անուանուելով, Թորնիէլլի կոմսը Մերակուտական էր 1879էն ի վեր, և ունէր Աւեստան կարգի մասնակցութիւն։ Գերման Թերթերը ա՛նպէս կը նկատեն թէ Մր. Ասքուիթ աւելի պաշարիւնութեամբ պիտի գործէ, իր նախորդին պէս զգացումներու և նկատումներու համակարծիք չէ, այլ ամէնէն աւելի կը դիտէ անգլիական քաղաքականութեան իսկական շահերը, և չի վտանգեր զանոնք արկածախնդիր կամ զգայմոլ նկատողութիւններով։ Գերման թերթերը յոյս կը յայտնեն թէ նոր վարչապետը պիտի աշխատի աւելի մտերմացնել Գերմանիոյ և Անգլիոյ յարաբերութիւնները, և այս կերպով պիտի բարեփոխի ինպատա Գերմանական տեսակէտներուն Բրիտանական քաղաքականութիւնը, քանի որ Մր. Ասքուիթ բանավարութեամբ կը գործէ։

Իսկ Ֆրանսական թերթերուն կարծիքը ա՛յն է թէ Մր. Ասքուիթ պիտի հետեւի իր նախորդներուն քաղաքականութեան և ա՛յն ուղղութեան, զոր Պոնքրմէն նուիրած էր։ Արտաքին աշխարհավարութեան մէջ Մր. Ասքուիթ ամէն կերպով համամիտ է արտաքին գործոց նախարար Սրբ Էտուարտ Կրէյի որ իր կարգին կը հետեւի իր նախորդին՝ Լօրտ Լէնսդաունի աշխարհավարութեան։

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՆԱԻՂՏՈՐՄԻՂԸ.— Ծովակալ Իվընս Քալիֆորնիոյ Բաչս Սրբի՛կի մէջ տեսակցութեան մը միջոցին, յայտարարեց թէ Ապանտեանի նաւատորմիղին Խաղաղական ովկիանոս ժամանումին բարոյական տպաւորութիւնը սպառուածէն շատ աւելի լաւ և զօրաւոր եղած է։ Քանի մը տարիէ ի վեր Ամերիկա պարտաւոր էր չորս աչքով դիտել Խաղաղականը, որ դէպի Ծ. Արեւելք ամէնէն կարճ ճանապարհն է, որովհետեւ Ծ. Ամերիկան երկիրներուն հետ է որ Ամերիկա կրնայ օր մը պատերազմ մղել։ Խնդիրը զրահաւորներու պատերազմի վրայ չէ, այլ վաճառականութեան պատերազմի մը վրայ։ Աշխարհը գերագոյն պէտք է ըլլայ ոչ թէ թնդանօթը։ Ամերիկայի կողմէն վաճառականութեան պատերազմ մը ընդհանուր միտքերը պիտի վարակէ և պիտի նախապատրաստէ, և նաւատորմը պէտք է միայն պատրաստ ըլլայ իր դերը կատարելու։ Բուզվէլթ Նախագահ իմաստութեան մեծ ապացոյցը տուաւ յարմար ժամանակին նաւատորմիղը Խաղաղական ղրկելով, և անոր ժամանումը խաղաղութեան արդի ապահովութեան յանգեցաւ։ Ճարտն չի կրնար թեթեւութիւն պատերազմիկ, երկու երկիրներուն ալ ժողովուրդները չատ լաւ կը հասկընան թէ այսպիսի պատերազմ մը հասարակաց աղէտք մը պիտի ըլլայ։ Ծովակալ Իվընս յօդացաւէ չատ կը տառապի։

ՎԱՏԻԿԱՆ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Գերման վարչապետ Պիւլով իշխան, որ այսօր վաղը Հռոմ կը սպասուի, այցելութիւն ալ պիտի տայ Պապին և Վատիկանի արտաքին գործոց նախարար Կարտինալ Մերրի տէլ Վալի։ Վերջին անգամ գերման Վարչապետը Հռոմ գացած էր 1903ին, Լէոն ԺԳ.ի Պապութեան ժամանակ։ Հետեւաբար առիթ չէ ունեցած տեսնելու Պիոս Ժ. Պապը։ Այս միջոցին Գերմանիոյ և Վատիկանի միջև յարաբերութիւնները յոյժ բարեկամական նկարագիր ունին։ Գերման կառավարութեան Ռայխսթակի կաթոլիկ կուսակցութեան հետ ունեցած խզումը բնաւ ազդեցութիւն չէ ունեցած այս յարաբերութեանց մտերմութեան վրայ։ Բայց յայտնի է որ եթէ Վատիկան չուզէր, այդ խզումը տեղի չէր ունենար։ Պիւլով իշխան ջերմ ընդունելութիւն պիտի գտնէ Վատիկանի մէջ։ Լեհական խնդրոյն առթիւ խօսակցութիւն մը տեղի պիտի ունենայ Պապին և Վարչապետին միջև։

ՊԱՊԸ ԵՒ ՄՐ. ՄՕՐԿԱՆ.— Պապին ներկայացած առեն Մր. Մօրկան իր աղջիկն ալ իրեն հետ ունէր։ Պիոս Ժ. իր հիւրերը ընդունեց իր գրասենեակին մէջ և կէս ժամ խօսեցաւ անոնց հետ։ Մր. Բիրբանթ Մօրկան գրպանէն ալպօմ մը հանեց, նաև գրիչ-մատիտ մը, և Պապէն խնդրեց բան մը գրել իր լուսանկարներու հաւաքածոյին մէջ։ Առանց վարանելու Պապը սեղանաւորին խնդիրքը ընդունեց և գրեց.— «Մեր սրտագին բարեմաղթութիւնները կ'ընենք Մր. Բիրբանթ Մօրկանին և իր ընտանիքին, և կ'աղօթենք Աստուծոյ որ ամէն յաջողութիւն շնորհէ իրենց։» Մր. Մօրկան օթօմոպիլով Բէրուճիա գնաց, Ապրուցայի գաւառակին գեղարուեստական գանձերը դիտելու համար։ Իտալական թերթ մը կը ծանուցանէ թէ մեծարարաստ Ամերիկացին պիտի գնէ Վատիկանի գանձարանը։ Մր. Մօրկան հիւանդ եղած ըլլալուն լուրը սխալ է։

ԱՂԱՍԱՐԱՐՈՒԹԵՆ ԴՈՐԵԸ ՈՎԿԻԱՆՈՍԻՆ ՄԷՋՏԵՂ.— Թօթէրտամէն եկող բրիտանական Վոլթուրնօ շոգենաւը արտաքին պատմութիւնը կ'ընէ քաջալարիկ ազատարարութեան, որ տեղի ունեցաւ ովկիանոսին մէջտեղը արտասովոր կերպով վտանգաւոր և դժուար պարագաներու տակ։ Վոլթուրնօ Մարտ 27ին ովկիանոսին մէջտեղը նշմարեց ֆրանսական Շամբաները շոգենաւը տագնապի նշաններ պարզած էր, կայմերը խորտակուած էին և անօգնական կը տարուբերէր ալեկոծութեան մէջ։ Այն պահուն ա՛ր քան ահաւոր ալիքներ կ'խուժէին որ Վոլթուրնոյի համար անկարելի էր մակոյկ իջեցնել։ և շոգենաւը պարտաւորուած էր երեք ամբողջ օրեր մնալ այն կողմերը Շամբաների բոլոր նաւասարները ազատելու և իրեն մէջ առնելու համար։ Երկրորդ օրը, թէև դարձեալ ծովը գէշ էր, Վոլթուրնոյի նաւաստիներուն մէկը ինքնամատոյց եղաւ վտանգուած շոգենաւին հասնիլ փորձելու համար, որովհետեւ ծովամոյն ըլլալու մօտալուտ վիճակին մէջ էր։ Ծովը հանդարտեցնելու նպատակաւ իւղ գործածելով կամաւոր նաւաստիները յաջողեցան Շամբաներ հասնիլ Վոլթուրնոյի ազատարար մակոյկներէն մէկուն մէջ, և մեծ դժուարութեամբ կրցան ազատել Վոլթուրնօն, բայց այս միջոցին քամին այնքան սաստկացած էր որ անկարելի կը դառնար ազատարար մակոյկով երկրորդ չոգնան մը մինչեւ հետեւեալ օրը, երբ Շամբաներն մնացեալ տասնչորս անդամները ապահովապէս փոխադրուեցան Վոլթուրնօ անագին դժուարութեանց մէջէն։ Շոգենաւը յետոյ իր ճանապարհը շարունակեց։ Ֆրանսական շոգենաւը թողով կիսասոյզ վիճակի մէջ։ Շամբաների գրեթէ բոլոր անդամները կատարեալ ուժասպառութեան վիճակի մէջ էին։ Սոսկալի փորձանքներ կրած էին օդին խստութեան պատճառաւ, Վոլթուրնոյին հասնելէն առաջ։ Անոնցմէ ոմանք կայմերուն կատրանքներէն գէշ կերպով վիրաւորուած էին։

ԿԾԻԻՒ ՄԸ ԴԱՆՁԸ.— Իր դրամին փարած, նոյն իսկ երբ մահուան անկողնին մէջ էր, և տակաւին մասներովը կը շօշաֆէր իր ոսկին ու իր արծաթը, երբ իր վերջին շունչը կը փչէր։ Այս կծծին ծերուկ ամուրի մը էր, Տէօնքերք գաւառակէն։ Ո՛չ ընկերութեան մէջ կը մտնէր, ո՛չ ընտանիքներու մէջ, միս մինակ կ'ապրէր, այլանդակ տիպար մը, իր պարապոյ ժամերուն աչքը չորս բացած կը դիտէր այն խնայողութեանց վրայ, զորս կուսական էր ամենակարեւոր պէտքերէն ինքզինքը զրկելով պահելով։ Քանի մը օր առաջ անոր կծծի ու ագահ սովորութիւններուն ծանօթ մարդ մը անոր տունը մըտաւ և կրակ ըրաւ անոր վրայ, ծանրապէս վիրաւորելով զայն, բայց յետոյ փնտռտուքի միջոցին չկրցաւ ամենափոքր դրամ մը իսկ գտնել։ Բարեսէր դրացիներ դարմանեցին ծերուկ ամուրին, իր անկողնին դրին զայն։ և երբ ոստիկանները եղեռնագործութեան վայրը եկան, յանկարծ խնդրեց որ մտան իշնեն և փնտռեն բերեն իր գանձը, զոր ծածկած էր տակառի մը մէջ պահուած խոշոր անօթի մը մէջ։ Այդպէս բերին անոր անկողնին վրայ փռեցին 8000 ֆր. ոսկեդրամ և 1250 ֆր. հինգ ֆրանկնոց։ «Արդեօք բան մը առի՞ք մէջէն» հարցուց կասկածանքով, և սկսաւ տղա մը պէս լալով ողբալով ձեռքերուն մէջ դարձնել դրամները, խաղաց անոնց հետ, մինչեւ որ քանի մը ժամ վերջ հոգին փչեց, տակաւին վերջին ակնարկը ուղղած ոսկիին ու արծաթին, զորս միայն սիրեց աշխարհի բոլոր բաներէն աւելի։

Թերթիս արտօնատէրը իր նշանախօսութեանը առթիւ թէ՛ Պոլիսէն եւ թէ գաւառներէն արտայայտուած համակրական ջերմ շնորհաւորութիւններէն զգածուած՝ կը փութայ ներկայիս իր անունն շնորհակալութիւնը յայտնել, ներողութիւն խնդրելով որ հակառակ իր փափաքին չի կրնար իւրաքանչիւրին առանձնաբար պատասխանել։ Նոյնպէս ջերմագին շնորհակալութիւն կը յայտնէ իր պաշտօնակիցներուն, որոնք հանեցան համակրական տողերով ծանուցանել իր նշանախօսութիւնը։

ՔՐՈՆԻԿ

ՄԵՐ ՊԱՇՏՕՆԱԿԻՑՆԵՐԸ գրած էին թէ Պատրիարքարանի գործակատար Արիս էֆ. Ֆէտճեանի ամսաթոշակին վրայ 500 ղրուշի յաւելում մը եղած է։ Մենք, հարկ դատեցինք հրատարակելէ առաջ անգամ մը ստուգել իրողութիւնը, և հիմայ հաւատի աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ արդարև, 500 ղրշ.ի յաւելում մը եղած է Արիս էֆէնտիի ամսաթոշակին վրայ, ի վարձ իր բարւոք պաշտօնավարութեան։ Արիս էֆ. արդարեւ մեծ գործունէութիւն ցոյց տուած է իր պաշտօնին մէջ և այս 500 ղրուշի յաւելումը բնաւ չի համեմատուիր իր աշխատութեան հետ։ Ցաւալի է որ Պատրիարքարանը նոր յաւելումով մը ալ կը քաջալերէ Արիս էֆէնտիի պէս կարող ու ձեռնհաս պաշտօնեայ մը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Ամենափրկիչ. եկեղեցին, ինչպէս առջի օր գրած էինք, այս տարի առաջին անգամ ըլլալով մայրաքաղաքիս միւս եկեղեցիներուն պէս սկսած է Ս. Զատկի տօնին առթիւ իւղագինի նպատ ստանալ սովորաբար նոյն եկեղեցին յանախող ուխտաւորներէն և մայրաքաղաքիս պատուաւոր ազգայիններէն։ Ցայտնի է թէ Ամենափրկիչը՝ Յիսուս, Հայ ընտանիքներու սրտին ամէնէն մօտիկ ուխտատեղին է ուր մայրաքաղաքիս ամէն դասակարգի անձինք կը փութան գունդագունդ և ջերմեռանդ ուխտաւորութեամբ իրենց կրօնական պարտաւորութիւնները կը կատարեն։ Հետեւաբար երբ հաստատուն ծուխը չունի և կեղեցին, զայն պայծառ պահելու պարտականութիւնը անշուշտ կը վիճակի ուխտաւորներուն վրայ երբ մանաւանդ հասոյթին մեծ մասն ալ մեր միակ երկրորդական վարժարանին, այսինքն Կեդրոնականին յատկացուած է։ Քաջայոյս ենք որ եկեղեցիին և դպրոցին պայծառութեանը ցանկացողները պիտի առատաձեռնեն իրենց նպաստները Ս. Զատկի տօնին առթիւ։

ՍԱՄՍՈՆԻ առաջնորդ Տ. Յակոբ Աշտ եպս. Զարշամպա երթալով չորս գիւղերու վախճանեալ քահանաներու տեղ չորս քահանայ ձեռնադրեր է Մարտ 16ի կիրակի օր, և զանոնք անուններ է Տ. Վարդան, Տ. Խոյնն, Տ. Ղևոնդ և Տ. Հովսեպ։

ԱՄԱՍԻՈՅ և Մարզուանի Գաւառ. Ժողովը գումարուելով Մարտ 15ին ,օրինական չրջանը աւարտող Կրօն. Ժողովի տեղ նոր ընտրութիւն կատարեց հետեւեալ կերպով .— Տ. Արսէն քհ. Ֆէէրճեան, Տ. Յովհաննէս քհ., Տ. Մաբրէ քհ. Ֆարիրեան, Տ. Եփրեմ քհ. Քիպրիթճեան եւ Տ. Կարապետ քհ. Մաղուրեան. ապա Քաղաք. Ժողովի ընտրութեան ձերնարկուելով անդամ ընտրուեցան քուէներու բացարձակ առաւելութեամբ Թորոս Գայմագեան, Մկրտիչ Շերիճեան, Զաքար Խաչիկեան, Բարունակ Բաբեսեան և Աւետիս Կարապետեանցներ։ Պատրիարքարանէն խնդրուեցաւ կրկին ժողովներու վաւերացումը փութացնել։

ԻՆՉՊԷՍ արդէն կը յիշուի, Կեղ. Վարչութեան Խառն Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ հաստատեց Պալըքսիրի եւ Պանտրմայի Գաւառ. Ժողովներու ընտրութիւնը։ Պատրիարքական պաշտօնագիրը երեկ ղրկուեցաւ Պանտրմա, Վարչութենէն հարկ եղած հրահանգը տրուելով։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ Խորհուրդը գումարուեցաւ երէկ, նախագահութեամբ Փոխանորդ Սրբազանին և զբաղեցաւ ամուսնական խնդիրներով։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ Ս. Առաջնորդը, տեղւոյն վարժարանին նորոգութեան պէտքը խիստ անհրաժեշտ դատելով մարտ 26ին երեւելեաց Ժողով մը գումարեց, որուն ներկայ կը գտնուէին քահանայ հայրերը, Թաղ. Խորհրդոյ անդամները և տեղւոյն երեւելիներէն շատ սակաւաթիւ անձինք Ցաւալի է որ երբ Նիկոմիդիացիք այնչափ կրթասէր երեւոյթը կուսային իրենց, ու դպրոցին նորոգութիւնը այնչափ կը ջատագովէին, չէին յօժարած խմբովին պատասխանել առաջնորդ Հօր հրաւէրին։ Սրբազանը ներկայ գտնուող երեւելիներուն վարժարանին հիմնովին նորոգման անհրաժեշտութիւնը պարզեց և այս առթիւ իր ու ժողովուրդին փափաքը յայտնելէ վերջ առաջարկեց որ նորոգութեան պէտք եղած նախնական գործողութիւնները կատարելու համար յանձնաժողով մը կազմուի։ Ներկաները Սրբազանին այս առաջարկը չատ գովելի գտնելով միաձայնութեամբ ժողով մը ընտրեցին հետեւեալ անձերէ. Տեարք Երուանդ Թորոսեան, Զարեհ Գալէզեան, Ալիքսան Պուլուսեան, Տօքթ. Յակոբ Մխեճեան, Արտաչէս Գարավէլեկեան, Յակոբ Սաքաեան, Գրիգոր Բակլաճեան։ Այս յանձնաժողովին գործը պիտի ըլլայ վարժարաններու նորոգութեան պէտք եղած նախնական գործողութիւնները կատարել, այսինքն յատակագիծը պատրաստել, արտօնութիւնը առնել և ժողովուրդէն ստակ հանգանակելու համար Իսարէի Մեհլիսէն հրաման ստանալ։ Այս գործողութիւնները լմննալէ վերջ երկու յանձնաժողով եւս պիտի կազմուի որոնցմէ մէկուն պաշտօնը պիտի ըլլայ վարժարաններու չինութեան հսկել, իսկ միւսին վարժարանի չինութեան համար հանգանակութիւն ընել։

ՏՕՔԹ. ՍՏԵՓԱՆ ՈՒՆՃԵԱՆ որ 15 տարի առաջ Բարիզի բժշկական համալսարանէն վկայուելով Ֆրանսայի զանազան գաւառներուն մէջ իր արհեստը իգործ կը դնէր, 7 տարիէ ի վեր ալ Ալիէ նահանգին Լիւսի-Լէվի քաղաքին մէջ հաստատուած և միանգամայն նոյն տեղւոյն հիւանդանոցի բժշկապետի պաշտօնը կը վարէր։ Իր պաշտօնավարութիւնը Ֆրանսական կառավարութեան և ընդհանուրին գոհունակութեան արժանացած ըլլալով այս անգամ առ ի վարձատրութիւն Օֆիսիէ ա՝Աքատէմի ատտիճանին բարձրացած է։ Տօքթ. Ունճեան քեռորդին է Ֆրէնկեան Մարուգէ էֆ.ի։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Յակոբեանի յուզարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 216 ղրշ. նուիրած է հիւանդանոցիս Ազն. Մկրտիչ Մինասեան ի Տրապիզոն. Նախորդ ցուցակին գումարը 5778ղրշ, ինչպէս նաև Պետրոս աղա Պէշիկթաշլեան ի Մանչեսթր 216 ղրուշ։

(1)

ԵՈՒ ԼԱՈՒ

(ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԻՊԱՍ)

Օգոստ. 3ին Թիֆանիի վաճառատունն էի Կոտֆրիի հետ չատախօսելով. ապակեայ դարանին վրայ ոսկիէ օձ մը դրուած էր, հրաշալի կերտուածքով մը։

—Ո՛չ, պատասխանեց հարցուփոյ Կոտֆրի, ես չեմ չինած զայն։ Շատ պիտի ուզէի անոր հեղինակը ես ըլլալ։ Կատարեալ գլուխ-գործոց մըն է։

—Ո՞ւ չինած է։

—Ես ալ կը փափաքիմ ատիկա գիտնալ, ծեր մարդուկէ մը գնեցինք ասիկա, որ ըսաւ թէ Բէրտինըլի անտառին չրջակայքը կը բնակի։ Ինչ և է, ան մարդուկը ըսաւ նաև որ ինք ներկայացուցիչն է այն արուեստագէտին որ այս գլուխ-գործոցը արտադրած է։ Դէպ զին մը չտուինք իրեն, արդէն Մէդրօքուլիդը Միւզէին ծախեցինք։

Ապակեդարանին կռթնեցայ, ոսկերիչին վրայ դարձնելով ուշադրութիւնս որ հիացումով կը դիտէր ոսկեայ օձը։

—Այո, գլուխ գործոց մը, մրմնջեց, ոսկեցայտ օձը գգուելով, տես ի՞նչ աշխատութիւն կայ։

Բայց ես այդ գլուխ գործոցին չէի նայեր։ Արուեստագէտին գրպանն, ինծի ամէնէն մօտ գրպանէն, սողալով բան մը դուրս կ'ելլէր, կակուղ, դեղին խեցգետնի մատներով և ստեւով ծածկուած։

—Աստուած իմ, աղաղակեցի, ի՞նչ է ատ գրպանիդ, Կոտֆրի, անաւասիկ դուրս կ'ելլայ և կը փորձէ հագուստէդ վեր ելլալ։

Կոտֆրի անմիջապէս իրեն դարձաւ և ձախ ձեռքով անասունը բռնեց։

Ետ քաշուեցայ երբ աչքիս առջեւ սկսաւ օրորել այդ գարշելի հրեշային անասունը։

Բայց Կոտֆրի սկսաւ խնդալ և ապակեդարանին վրայ դրաւ զայն։

—Ասանկ կենդանի մը տեսած էիր, յարեց։

—Ո՛չ, պատասխանեցի, և կը յուսամ որ ասկէց ետքն ալ ատանկ զզուելի բանի մը չեմ հանդիպիր։ Ի՞նչ է որ։

—Չեմ գիտեր։ Մուսէոն գիտուն պարոններուն իսկ եթէ հարցուներս, չպիտի կրնան պատասխանել։ Չկայ գիտուն մը որ կարենայ ըսել թէ ի՞նչ է այս կենդանին։ Մովու ոզնի, սարդի և... սատանայի կը նմանի։ Թունաւոր կերեւայ բայց ոչ բերան ունի ոչ ալ ճանկ։ Կը տեսնա՞յ արդեօք։ Սաւոնք աչքի կը նմանին, սակայն կարծես թէ ներկուած են։ Միայն ձարտն արձանագործ մը պիտի կարենար երեւակայել այսքան արտառոց անասուն մը։ Անկարելի է հաւատալ որ Աստուած զայն ստեղծած ըլլայ։ Ինծի անանկ կը թուի որ անկատար էակ մըն է։ Թերեւս այս հրէշը աւելի մեծ և աւելի արտակարգ գործարանաւորութեան մը մէկ մասն է միայն։ Զայն օրինակ պիտի ընեմ ինծի։ Եթէ ճարտնցիներէն ազէկ բան մը չարտադրեմ թող անունս Կոտֆրի չըլլայ։

Կենդանին յամրօրէն սողալով դէպի ինծի կուգար. քաշուեցայ։

—Կոտֆրի, ըսի, ինչո՞ւ կ'ուզես ատանկ սողունի մը տիպարը յաւերժացնել։ Ճարտնական հրէշները... ինչ և է, բայց այս սարդը... ո՛հ, ոչ։

—Խեչափառ մըն է։

—Խեչափառ, սարդ կամ թրթուր, ի՞նչ պէտք ունիս զայն քեզի իբրև օրինակ առնելու, կատարեալ մղձաւանջ մըն է, զարդերի բան մը։

Առաջին ապրող էակն էր որ գարշանք կ'ազդէր ինծի, մէկ քանի վայրկեանէ ի վեր օդին մէջ բարկ հոտ մը կը ծաւալէր, Կոտֆրի ըսաւ որ կենդանիին մարմնէն կ'արտաքուէր այդ անսխորժ հոտը։

—Բանի որ այդպէս է մեռցուր և թաղէ։ Բայց ո՞ւր կը գտնուի։

—Շիտակը ես ալ չեմ գիտեր, պատասխանեց Կոտֆրի խնդալով։ Ոսկիէ օձը պարուսկով տուփին կուչած էր։

—Եթէ Բէրտինըլի անտառները ասանկ կենդանիներու բնակատեղիներն են, չատ կը ցաւիմ, որովհետեւ ես ալ այն կողմերը կ'երթամ։

—Որսի՞ պիտի երթաք։

—Այո՛. Պարրիսի և Բիրբրնի հետ։ Սպանէ սակայն այդ գարշելի անասունը։

—Դուք ձեր որսին գացէք և ձգեցէք որ ուզածս ընեմ։

Եւ Կոտֆրի, նորէն սկսաւ խնդալ։

Վրան նայելով նոր սարսուռ մը ունեցայ և մեաք բարով ըսի բարեկամիս։

—Դեկտեմբերին։

Այն իրիկունը Բիրբրն, Պարրիս և ես Բէլպէքի ճեպընթացի ծխասրահին մէջ կը խօսակցէինք։

Իմ ծեր Տէյվիսս չուներուն հետ արդէն մեկնած էր։ Խեղճ անասուններ... երբեք գործերնուն չէր գար այդպէս ճամբորդելը, բայց Բէլպէքի գիծը որսորդի համար մասնաւոր վագոն չունի, և երեք կorsընսեբբրրները Տէյվիսի պահպանութեան տակ աղէկ գիշեր մը չպիտի անցուցնէին։

Վագոնին մէջ երեքնիս միայն կայինք։ Պարրիս, խնամուած, յաղթանդամ, կարճ և անուշահոտ ծխախոտէ մը ծուխի յորձանքներ կը հանէր, իր հրացանի տուփը քովն էր, գետինը։

—Երբ գլխուս վրայ ճերմակ մազեր և մէկն ալ խելօք գաղափարներ ունենամ ըսաւ Բիրբրն, վաճառատան ա-

նուշիկ ազիկներուն հետ այլեւս չպիտի սիրաբանեմ։

—Ես ալ նմանապէս, պատասխանեցի Պարրիսի կողմը դառնալով։

—Տղաքս, աղէկ կ'ընէք որ երթաք պաակիք, ըսաւ Պարրիս, և գրպանէն հանեց հեւապիր մը զոր կարդաց մէկ երկու անգամ ժպտելով։

—Կարեւոր բան մը կայ, հարցուցի, սիկսաւ մը վառելով։

—Այնքան կարեւոր որ ես անձամբ պիտի երթամ։

—Ի՞նչ, մեզ կէս ճամբան պիտի ձգես։

—Բայց ոչ։ Շա՞տ կը փափաքէիր գիտնալ։

—Այո, պատասխանեց Բիրբրն։

—Կը յիշե՞ս այն իրիկունը, ուր Մ. Ն. Քլիւսին մէջ զօրավար Միլս, զօրավար Տրիւմոն և ես ուշադրութեամբ կը քննէինք ոսկիէ ձոյլ մը, որ կը պատկանէր գնդապետ Մահանի, դուն ալ դիտեցիր կարծեմ։

—Այո, ըսաւ Բիրբրն։

—Ոսկի էր, այնպէս չէ, հարցուց Պարրիս մատներովը ապակիին վրայ երգելով։

—Անտարակոյս։

—Ես ալ տեսայ ըսի, և ոսկի էր։

—Բրօֆ. Լա Կրանժ ալ զայն տեսաւ և յայտարարեց թէ ոսկի էր։

—Եւ...

—Եւ... յարեց Պարրիս, ոսկի է՞ր այդ ձոյլը։

Անակնկալի վայրկեանը անցնելէ ետք, Բիրբրն հարցուց թէ ի՞նչ փորձեր եղած էին։

—Սովորական փորձերը, Փոքրանոցին մէջ համոզուած էին որ ոսկի էր։ բոլոր գոնարավաճառներն ալ այս կարծիքէն են։ Բայց ոսկի չէ։ Եւ սակայն... ոսկի է։

—Ուրեմն ի՞նչ էր, հարցուցի, վստահ Պարրիսի յաղթական պատասխանին վրայ։

—Ս. Հենուն համար զուտ ոսկի էր։ բայց, յարեց զուարճանալով իր բառախաղերուն վրայ, իրականութեան մէջ ոսկի չէր։ Բիրբրն, ի՞նչ է ոսկին։

—Մարմին մըն է, մեռաղ մը...

—Սխա՛լ, պատասխանեց Պարրիս ցրտութեամբ։

—Ոսկին պարզ մարմին մըն էր երբ ես դպրոցն էի, դիտեցի իմ կարգիս։

—Տանը՛ինգ օրէ ի վեր պարզ մարմին մը չէ, և զօրավար Տրիւմոնէն, Բրօֆ. Լա Կրանժէն և ինէ զատ մէկը չգիտեր. և դուք ալ հիմա պիտի սորվիք։

—Ըսել է ոսկին բաղադրեալ մարմին մըն է, հարցուց յամրօրէն Բիրբրն։

—Այո՛, Լա Կրանժ ապացոյցը տուաւ երէկ։ Ինդրոյ առարկայ եղող ձոյլը արուեստական ոսկի էր։

(Շարունակելի)

"ԼՈՒՍԱ„Ի 14ԴԻ ԹԻՒԸ

ՈՐ ԱՅՍՕՐ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

Զմայլելի պատկերներ կը զարդարեն ԼՈՒՍԱՅԻ այս շաբթուան թիւը, ամէնքն ալ տպուած գեղեցիկ և ընտանաճոյ երանգով մը որ ճշմարիտ նորութիւն մըն է թրքահայ մամուլին մէջ։ Հետաքրքրական լուսանկարներ, որոնց մէջ յիշատակներ միայն

ՏԻԿ. ՏԻՐՈՒՀԻ ԿՈՍՏԱՆԴ ՓԱՇԱՑԻ

Մանօթ թատերական քննադատ և թէնօր

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՃԷՄԵԱՆԻ

պատկերները, ինչպէս նաև շատ մը գեղարուեստական հայիւ և գեղանրաշ նկարներու արտադրութիւններ՝ ծանօթ գրողներու լուսանկարներով կը լեցնեն ԼՈՒՍԱՅԻ այս շաբթուան պատկերաշարը։

Անհաւասիկ ԼՈՒՍԱՅԻ այս շաբթուան թիւին ճոխ ու շահեկան բովանդակութիւնը.—

1. ԵՂԻՇ ՏԷՄՈՒՐՃԻՊԱՇԵԱՆ.—Կանացի դէմքեր, Տիկին Տիրուհի Կոստանդ փաշա (պատկերով)։
2. "ԱԼԵՔՍԻՈՒՆՈՒՄ"։ Գեղարուեստական նկար։
3. ԱՂԵՔՍ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ.—Ադօրֆս։
4. Ֆ. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ.—Տիգրան Զուհաճեան եւ օբերեթը Թրքահայ Թատրոնին մէջ (պատկերով)։
5. Ռ. ՍԵՒԱՆ. Պատասխանը։
6. Բ. ԹԱՌԱՆՕՎԱ.—Իտալական գեղարուեստը (Երեք պատկերով)։
7. Վ. ԻՍՊԻՐԵԱՆ.—Ուզածս չիտես։
8. ՅՈՎՀ. ԳԱՌԱՆՅԵԱՆ.—Մանկական բարբառ (պատկերով)։
9. ՎԱՀՐԱՄ ԹԱՔՈՒԼ.—Ծառերուն տակ։
10. ՀԵՐԱՆՈՅՇ ԱՐՇԱԿԵԱՆ.—Մայրապետները։
11. «ՍԻՐՈՅ ԵՐԱԶԱՆԴ».—Գեղարուեստական նկար։
12. ԳԱԼՈՒՍՏ.— Անմեղ մեղաւոր (Վիպակ գաւառային բարքերէ)։
13. ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱՀԱՆԴԷՍ ՄԸ.—(Երկու պատկերով)։

32 Է Ջ

10 ՊԱՏԿԵՐ

40 ՓԱՐԱ

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԲԵՄ

Վաղը պիտի քարոզեն.—

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ ժամը 3.30ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։

*** Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամը 4ին Վեր. Ե. Հ. Ճէնքլեան։

*** Կէտիկ Փաշայի ամերիկեան վարժարանին մէջ (Լանկայի եկեղեցիի պաշտամունք) ժամը 3.30ին Տր. Ճ. Ք. Կրիւ։

*** Պայազիդի Հաուսի մատուռին մէջ ժամը 4ին Վեր. Ե. Գ. Գրիգորեան։

*** Խաչիւղի մատուռին մէջ ժամը 7.30ին Վեր. Ս. Ե. Զօրկեան։

Երիտ. Դրիտա. Ընկերակցութեան ալօթաժողով.—

Գումգաբուի Բէսթին մէջ ժամը 8.30ին։ Պիտի խօսի Վեր. Հ.Մ.Ալէն։

Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամը 7.30ին։

Տէր և Տիկին Պօղոս Պալենց և զաւակները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք հաճեցան անձամբ կամ գրով ցաւակցութիւն յայտնել հանգուցեալ ՊԱԼԻ ԱՂՄ. ՊԱԼԷՆՑի մահուան առթիւ։

ԹԱՐԻԳԻ ՖԱԶԻԼԷԹ

Ստացանք Տ. Վահան քահանայ Ժամակէտեանի այս գործին Բ. Տպագրութիւնը։ Նոր տպագրութիւնը եռապատիկ աւելի ծաւալ ունի առաջինէն և կը պարունակէ 200 տունի մօտ ոտանաւոր, հայատառ թրքաբարբառ։ Հաճելի և հրահանգիչ ընթերցում մըն է այս աշուղական գիրքը ծայրանունի դրութեամբ գրուած։

Տ. Վահան քահանայ գին չէ դրած այս հատորին և վստահ ենք թէ բարեսէրներ պիտի քաջալերեն զինքը իրենց սրտաբուղխ նուէրներով։

Թարիգի Ֆազիլէթը կարելի է ստանալ հեղինակին քով Ազգ. Հիւանդանոց։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀԲԱՊԱՐԱԿԸ

(Մարս 28 Ուրբաթ)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին ճարմանկ	օքան	50—
Երկրորդ »	»	46—47
Եռան »	»	45 —
Զավարը	»	43—44
Կարծր առաջին		55—
Կարծր մէջին	»	52—54
Կարծր խառն	»	50—51

Այսօր 2 վագոն Անատոլիայ ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ ՂԲԼ

Տեղական դրամ Ա. տարի		95—
» » Բ.	»	94—

ԹՈՒՓ

Օքան 21 փարա

ԳԱՐԻ

Դանուբ	քիլէն	16—17
Ռումելի և Մերսին	»	14½—15½

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ

Նրկականերու համար հոս չգտնուած յանձնելի 39—39½

Տեղական սպառման համար 46—

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

COURS DE PARIS

10 Ապրիլ 1908

Ֆրանսական 3%	94.47
Օսմանեան Միացեալ բաց.	—.—
» » գոց.	94.75
Երկաթուղի	179.75
Պանք Օթթօման	726.—
Պալիա Բարա Այտըն	456.—
Թրանսվաալ	45.—
Ռիո Թինթօ	1610.—

ՍԵԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճումա կիւնիւ Սէլամլըգ ըէմը ալիսի Համիտիէ ճամիի չէրիֆինէտ իմբա պուլրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Թէրիգութեան ասիճան տրուեցաւ Կայս. երեք նահանգներու ոստիկան-զինուորներու կազմակերպութեան պաշտօնեայ Մարիո աէ Ռոպիլան փաշայի։

*** Իւլայի Բ. ատիճան՝ Էրզրումի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհ. դատախազ Ապտիւրրահման Ապմի էֆ.ի։ Միւթէմայիզի ասիճան՝ Մէրճիւնի գայմագամ Սայիտ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Բաղդաքգետութեան Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Ահմէտ պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Զորրորդ Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Դ. զօրաբանակին Հավիսիէ 42րդ հեծելագունդին հրամանատար գեր. գնդապետ Մէհմէտ Սայիտ պէյի և Դ. Մէճիտիէ՝ 22րդ հեծելագունդին հաղարապետ Նուրի պէյի։

ԳԻՒՂԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ եղանակը սկսելու վրայ է և Մեծ-Կղզին լաւագոյն վայրերէն մէկն է եղած միչտ։ Գիւղացիներու համար խնդի է յարմար բնակավայրի մը ընտրութիւնը։ Այս առթիւ ջերմապէս կը յանձնարարեն Սաւոս օթէլը, օր արդէն ծանօթ է իր դիրքին գեղեցկութիւնովը, սպասարկութեան կատարելութիւնովը, կահկահմանին մաքրութիւնովը և վերջապէս նիւթական և ներքին յարմարութիւններով։

ՆՂԱՆԱԿԻՆ սկզբնաւորութեան պատճառաւ, ԱԿԱՄԱՑ ԼԻԲԻՏԱՍԻՕՆ մը կը սկսի առաջիկայ հինգշաբթին, Ղալաթիա, ՄԵԾ-ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆի նորոյթի վաճառատուներուն մէջ, ճշմարտապէս անհաւատալի գիներով և գործարաններու գիներէն շատ աւելի վար։ Զատկի գնումներու համար իրական առիթ մը։ Առաջին յարկ, թիւ 16։

ՄԵԾ ՊԱՀԲԻ անհրաժեշտ թուփիկներէն ճաշակեցէք արդէօք, վայելեցէք այն բնատոհմիկ կերակուրը, որուն պատրաստութիւնը մեր տանտիկիններուն միայն յատուկ է։ Փութացէք, փնտռեցէք Գումգաբուի հրապարակին վրայ հանրածանօթ Մկրը և Գասպար աղաներու պահարանը Ճոճուելու թուփիկները, որոնք գնահատուած են ամէնէն փափկաճաշակներէն իսկ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՐԴԵՀՆԵՐ.— Առջի գիշեր ժամը 5ին հրդեհ ծագեցաւ Մագրիգի-ի գայմգամութեան սեփական Ֆէնէր գիւղամուտին մէջ, Պեռական Խորհուրդի անդամ Սբրահամ փաշայի սեփական ապարակին արօտավայրէն և այրեցան միայն նոյն տեղին մացառուտները։

*** Երէկ ցորեկ, ժամը 5ին Ֆրնաբզիը, Սէլիմ Խաթուն փողոց, Յովանին դէր-Հազարպետեանէն Խալուսի էֆ.ի սեփական փայտէն տունէն հրդեհ ծագեցաւ և միայն նոյն տունը այրեցաւ։ Տան մէջ հրդեհին պատուն մարդ չգտնուելով, քննութիւն կը կատարուի թէ ի՞նչպէս սկսան բոցերը։

ՔԱՑՈՒ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ.— Վերաքննիչ ատեանին անդամ Յովհաննէս էֆ.ի ամուսինը՝ Տիկին Եւանիկ, ապկց չորս տարի առաջ, Սիրքէճէկի կամուրջ երթալու միջոցին կորսնցուցած էր կուրծքը գտնուած արժէքաւոր քայր մը։ Ժամանակ մը խուզարկութիւն կատարուած էր, բայց չէր գտնուած։ Տիկին Երանիկ, առջի օրը, Ղալաթիա, Գամիսիոն խանին տակը գոհարավաճառ Մ. Հանուսի խանութին գոհարեղէնները դիտած միջոցին, նշմարեց չորս տարի առաջ իր կորսնցուցած քայրը։ Հարցուց գոհարավաճառին թէ ո՞ւրկէ գնած էր։ այս վերջինը պատասխանեց թէ Ղալաթիոյ մէջ ոսկերիչ Թէոֆիլոսէն ծախուած էր տասերկու ոսկիի։ Տիկին Երանիկ վերադարձին խնդիրը պատմեց իր ամուսնոյն՝ Յովհաննէս էֆ.ի, որ Մ. Հանուսի խանութը գնաց և յետոյ Թէոֆիլոսէն տեղեկութիւն պահանջեց։ Այս վերջինը պատասխանեց թէ նոյն քայրը մէկ քանի տարի առաջ գնած էր Պոլիս, Օքնըլար Պայը, կոչկակար Խաբանպոյէն։ Ասոր վրայ Յովհաննէս էֆ. խնդիրը իմացուց Բերայի կառավարիչ Համտի պէյի որ Մ. Հանուսը, Թէոֆիլոսը և Խարանպոյն իր ներկայութեանը կանչելով քննութեան ձեռնարկեց։ Խարանպոյ յայտարարեց թէ այդ քայրը իր ձեռքը վախճանեալ Եամանի տուած էր իր կնոջ՝ Անանայի։ Այս վերջինն ալ հարցաքննուելով նոյն պատասխանը տուաւ, սակայն չհաստատուեցաւ թէ Եամանի ի՞նչպէս ձեռք անցուցած էր այդ քայրը։ Տիկին Երանիկ կը պնդէ թէ այդ քայրը իր կորսնցուցածն է։ Քննութիւնները առաջ կը տարուին։

ՀԱՄԲԱՐ ՄԸ ԿԸ ԽՕՍԻ.— Պրուսայի քաղաքին մէջ Թանպուրանը Անդրանիկի զաւակը՝ 9 տարեկան Ազարիկ համբ էր։ Անցած օր այդ տղան Զէքիրկէի մէջ իրենց բնակած տունէն հեռանալով կորսուեցաւ։ Երկու օր ետքը գիւղացի մը, որ Զէքիրկէի չբրջականներէն իր գիւղը կը դառնար, տեսաւ թէ տղայ մը նոյն կողմերը կեցած կուլայ, ուստի Զէքիրկէ տարաւ, հայրը փնտռեց և անոր յանձնեց։ Երբ հայրն ու տղայ զիրար կ'ողջագուրէին Ազարիկի լեզուն բացուելով սկսաւ խօսիլ և «սիմիտ» և այլն ուզեց։

ԽԱՐԵՒԱՑՈՒԹԻՒՆ.— Աղեքսանդրիոյ ոստիկանութիւնը. անցեալ օր, հինգ Եւրոպացիներ ձերբակալեց, որոնք ապահովագրական Ընկերութիւն մը խաբել ուզած էին, բայց չէին յաջողած։ Առաջնց մէկը նոյն Ընկերութեան դիմելով ինքզինքը ապահովագրած էր։ առողջ և պնդակազմ մարդ մըն էր, սակայն բուն իսկ ապահովագրուողը միեւնոյն անունը կրող հիւանդոտ ու մահամերձ մարդ մըն էր։ Ապահովագրութեան գումարը 800 անգլիական ոսկի էր։ Ընկերութիւնը, սակայն, քննութիւն կատարելով խարդախութիւնը երեւան հանեց։ Խնդրոյն մասնակցող երկու բժիշկներ ալ ձերբակալուած են։

Տարիւ-Ամիդէ չամաշրբանէսինէ խարիճատն թաթիր խորիւէնք չամաշրբրն աճուրաթը թաթիրէսինճէ թատիւթ իբրա գըլընաբագ գիրտէ էսամիսի մինուէրիճ չամաշրբրար ֆիեաթը մուհարրէրէ իլէ թաթիր իտիլիր։

Իւքիւ, գալա եաբըլըր

Շուպէսի Պէյ Օղլունտա Մաքըզ Ազաճը սօգաղընտա 15 նումէրօտա սբր։

Թատիլի իբրա իտիլէն իւճրէթ.— Զարշաֆ 30 փարա, կէճէլիկ էնթարի 1 ղուրուշ, չօրապ չիֆթ 10 փր., գարեալա էֆէնտիլի (60 ֆարա) գալարբը 3, սօֆքա էօրթիւսի 1, եագա էօրթիւսի 2, սիւսիւ իչ ֆիսթանը (գալալը) 2.20, եագա 10 փր., իչ ֆիսթանը սաատ 1, գալուգ չիֆթի 20 փր. ֆրէնկ կէսմէյի 1, թիւլ բէրտէ գալարբդ 30 փր. վէ գալալը 2,20, պէեազ եէլէկ 2, բանթալոն գալարբդ 20 փր. վէ գալալը 2,10, իչ կէսմէյի 20 փր. քորսաժ 10 փր., էթէքլիք 1, քամզոլա 30 փր., գալալը 2,20, եաթըք եիւիւլ 20 փր. քիւչիւք չապգա գալալը 5, բիբէ չօճուգ չապգաբը 2.20, բէնկիլ վէ պէեազ չօճուգ քսաթիւմէրի 3, բէնկիլ վէ պէեազ չօճուգ քսաթիւմէրի պիր թագըմ 5, բոպ ար չամագը 2,20, խբրգա 2, ատն 20 փր., ֆանէլա 20 փր., սէրվիէթ 10 փր., հաւլու 10 փր. համամ իչուն 30 փր., բէչտիմալ 30 փր., պուրնուզ 2, բրսաթէլա 15 փր., ալաթուրքա էօնլիւք 15 փր., քանաբէ էօրթիւսի 30 փր., ատնատպա էօրթիւսի 20 փր., եաղրը քէթէն քսաթիւմ թագըմ) 10, հէր նէվ ճաքէթ 5, էրքէք քանթալու 5, գաբն քսաթիւմի 10, գրավաթ 10 փր., թարչոն 10 փր. մէնտիլ 10 փր., եօրգան 5։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ 9 Ապրիլ.— Իտալական դեսպան և Բարիզի դեսպանական մարմնին երիցագոյն անդամ կոմս Թորնիէլլի տի Վէրկանօ, որ ծանրապէս հիւանդ էր, այսօր կէս օրէ ետք ժամը 4 ½ին մեռաւ։ Նախագահ Մ. Ֆալիէռ, Կալլէսի իշխանն ու իշխանուհին, բազմաթիւ անձնաւորութիւններ, բոլոր նախարարները և դեսպանները, իտալական դեսպանատունը երթալով իրենց անունը արձանագրեցին յատուկ տետրին մէջ։ Կոմս Թորնիէլլիի մահուամբ, Բարիզի դեսպանական մարմնին երիցագոյն անդամը կ'ըլլայ Օսմ. դեսպան Միւնիր փաշա։

ԱԹԷՆԻ.— Հելլէն արքայական Ամֆիբիոն զբօսանաւը, ուր կը գտնուին Յունաստանի արքայական գերդաստանը և Աթէնքի գերման դեսպանը, Քորֆու մօտանց։ Հոնկնոյեն զբօսանաւը, ուր կը գտնուի Գերման կայս. գերդաստանը, վաղը պիտի մեկնի Քորֆու։ Նաւին մէջ, ցամաք ելլելէ առաջ, սեղան մը պիտի տրուի։ Յունաստանի նախարարապետ Մ. Թէոթոքիս կիրակի օրը Քորֆու պիտի մեկնէ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վարչապետ իշխան Պիւլով այսօր մեկնեցաւ դէպ ի Հռոմ ուր պիտի մնայ 8 օր։

ԶԱՐՍՔՈՅԵ—ՍԷԼՕ.—Զարը և Զարուհին հացկերոյթ տուին ի պատիւ Բարատաղի իշխանին։ Ներկայ էին բոլոր Մեծ դուքսերն ու դքսուհիները եւ դեսպանները։

ԲԱՐԻԶ.—Էտուարտ թագաւոր ամսոյս 16ին Լոնտոն պիտի երթայ, Դանլիբին նոր անդամներուն երդումը առնելու համար, և ամսոյս 20ին պիտի մեկնի Բրիէնկա։

—Մ. Ֆալիէռ Մայիս 25ին պիտի այցելէ Լոնտոն, Մ. Բիշոնի հետ։

—Զօրավար տ'Ամատ կը ծանուցանէ թէ առջի գիշեր բուռն կռիւ մը տեղի ունեցած է Ֆրանսացիներու և Մարոքցիներու միջև, որոնք ետ մղուեր են մեծ կորուստով։ Ֆրանսացիներէն հարիւրապետ մը վիրաւորուեր է մահացու կերպով, երկու սպայ ծանրապէս և 7 զինուոր թեթեւապէս։

—Է՞լեռ կ'ըսէ թէ պատերազմական նախարար զօր. Բիքառ զօրաբանակի մը հրամատարութիւնը պիտի ստանձնէ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ կը հաստատէ այն լուրը թէ Գերմանիոյ դաշնակցային Պառաջեանց վեհապետները մայիս 7ին Վիեննա պիտի երթան Վիլհէլմ կայսր հետ։ Պիտի մնան մինչև բոլոր արշիդուքսերուն և արշիդքսուհիներուն ընդունելութեան օրը, որուն իրենք այ ներկայ պիտի գտնուին։ Վիլհէլմ կայսրը, այդ միջոցին բանախօսութիւն մը արտասանելով, պիտի շնորհատրէ Ֆրանց Եօզէֆ կայսր յոբելեանը։

ՄԱՏՐԻՏ.— Մեծ ղղղումներ պատահեցան Բանքիւն և Սանդէրիտօր նահանգաց մէջ։ Անագին վնաս կայ։ Հազարաւոր մարդիկ անպատսպար մնացին, եւ օգնութիւն կազմակերպուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆրանսայի առեւտրական ու երկրագործական նախարարները ներկայ պիտի գտնուին Լոնտոնի անգլեւ-ֆրանսական ցուցահանդէսին բացման, որ մայիս 14ին տեղի պիտի ունենայ։

— Սակարանին մէջ ոգեւորութիւն առաջ բերելու համար վերջին օրերս եղած փոփոխները յաջողութիւն չունեցան։ Գիները շատ ինկան։ Ֆրանսական Ռանդը փոփոխութիւն չկրեց։ Օտար թուղթերը սկար են։ մասնաւորապէս առուսական պարտաթուղթերը, որոնք շատ ինկան։ Օսմ. թուղթերը նուազ ամուր են։ Միացեալը բացուեցաւ 94,85ի, եւ փակուեցաւ 94,80ի։ Սերպ. թուղթերը ինկան նախարարական տագնապին հետեւանքով։ Ռիո Թինթօ պղինձի գինին 59 իսնուրուն վրայ, 1649էն ինկաւ 1633ի։ Պալիա Բարա Այտըն 456։ Լոնտոնի հրապարակը հանդարտ է։ Հանքային թուղթերու հաւնելարդարութիւնը դիւրաւ կատարուեցաւ. 4-5% Ռըբօռով։ Ամերիկեան թուղթերը ամուր են Նիւ Եորքի հաւնոյն եղած գնումներու հետեւանքով, և կը բարձրանան։ Քանատական երկաթուղիի թուղթ կը գտնուի մասնաւորապէս։

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՄԱՑՈՒՆ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Էվգաֆը Հիմայսն Խաղինէսինճէ պիր սէնէլիք միւպայասարնա լիւզում կէօրիւնէն 135000 քիլօ բուղէնը զէյթին պէհէր քիլօսը 4 ղրուշ 15 բարատա թալիպի էօհէսինտէ օլուղընտան վէ նիսանին 10ընտը բէնճէնպէհ կիւնիւնէ գատար հէր գաչ բարա վէ 12ինճի ճումա էրթէսի վէ 14ինճի բազար էրթէսի կիւնլերի տախի 100տէ 5 վէ 2 կիւն զարֆընտա տա 100տէ 10 թէնպիլ իտիլիրսէ գապալ օլունուպ հատա լայէզընը պուլտուղը թագտիրտէ իհալէսի իճրա գըլընաճաղընտան, նոգ-

անալարբյա իթա իթմէք իսթէէնլերին 100տէ 10 նիսպէթինտէ թէէմին ագէլերինի վէ եախօտ միթէպէր վէ մուսատտագ քէֆալէթնամէլերինի համիլէն էյտամը թաթիլիյէտէն մատտա հէր կիւն սատթ 10ա գատար Մէճիտիր իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլերի։

24 մարտ 1324 5—4

Ղուրպպի միւսլիմին խասթախանէսի իչիւն միւպայասա օլունճաղ 300 թօր պէգին պէհէր թօրը 72 ղրուշտա թալիպի էօհէսինտէ իսէ տէ ֆիյաթը մէղքիւրէ հատտ լայզլարընը պուլամամարնա պինճէն միւնագասա միւատէթի թէմամա խիլմիշ վէ չէհրը հայը ղուվինին 29ընճը ճումա էրթէսի կիւնինէ գատար հէր գաչ բարա թէնգիլ իսիլիրսէ գապալ օլունըպ հատտը լայզընը պուլտուղը թագտիրտէ իհալէի էվվէլիյէսինին իճրասը մուգարրէր գուլլունմուշ օլտուղընտան, նոգսանրյա իթա իթմէք իսթէէնլերին 100տէ 10 նիսպէթինտէ թէէմին ագէլերինի վէ եախօտ միւթէպէր վէ մուսատտագ քէֆալէթնամէլերինի համիլէն էյտամը թաթիլիյէտէն մատտա հէր կիւն սատթ 10ա գատար մէճիտիր իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլերի։

25 մարթ 324 3—3

ՍԱԿԱՐԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

28,10 Ապրիլ 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Ղ.Ո.		103.11
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	103.11
Երէկուան էն բարձր գինը	»	103.13
» էն վար գինը	»	103.10

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԷԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ֆր.	178 37½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	178 12½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	178 50
» էն վար գինը	»	178 12½

Միաբլիի Պանքա		5 —
Սելանիկի »	Ֆր.	135 —
Բարասաբ Բրէվիլէյիի	Ֆր.	32 —
» Սրպիէա	»	25 —
Շերքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	43.—
Շերքէթը Խայրիէի Համիտիէ	Օ.Ո.	3.80
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8.—
Ժիւրասանա Թրամվայ	»	4.07
Թրամվայ պարտաթուղթ	Ֆր.	476 —
Նէֆիճ Բէօֆա Թրամվ. բաժնեթ.	Լ.Օ.	2.
Ցերքասի Լուրի ընկ.	»	314 —
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	15 50
Իզմիրի քարափ	»	585 —
Օսմ Ապահով. Ընկ.	Ս. Ո.	4.07
Բարափ Դ. Գալաթ	Ֆր.	434.—
Թրանսվալ		44 —
Զարթբրդ		18.25

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	Ֆր.	241.—
Պանք Նատ. Կրէտ.	»	411.—
» » » Նոր	Ս.Ո	3.99
Լաւրիոմ	Ֆր	58.

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Սով. ռակին 100 գլ. էն	Ա.	Ֆր.
Ֆրանսական ռակի		87.20
Անգլիական ռակի		110.04
Բոլ		22 20
Մէճիտիէ արծաթ		108.10
» ֆառորդ		108.10
» մանրուք		105.10
Մէթալիք		101.20
Պէշլիք		103.20
Բուպի Թրթաքրամ		8.68
Քրիմից		50.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱՅԻՐ

Լոնտոնի վրայ էէք	Ղրշ.	110.25
Բարիզի » »	Ֆր.	22.72½
Վիէննայի » »	քրոն	21.74
Գերլինի » »	մարք	18 45

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

9 Ապրիլ 908

Ֆրանսական Ռանթ 3%		96 35
Օսմ. միաց. գանս. 4₀₀ բաց.		96.80
» » » գոց.		96.60
Բուսմէլիի երկաթուղի	Ֆր.	179.50
Բէյրթի պարտաթուղթ	»	440.—
Օսմանեան մաքս	»	—.—
Օսմանեան Պանքա	»	726.—
Քրէտիի Լիոնէ	»	1166.—
Բարիզի Պանքա	»	1455.—
Իտալական Ռանթ 4%	»	—.—
Ռուսական » 5% 1906		98.10
Սպանիակ. արտ. փոխ. 4%		93.67
Պալիա Բարա Այտըն	Ֆր.	455.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

9 Ապրիլ 1908

Անգլիական Ռանթ		87.56
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց		94.—
» » » գոց.	»	94.—
Օսմ. Պանքա		18.75

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

9 Ապրիլ 908

Օսմ. Միաց Գոնս.		95 40
Բուսմէլիի երկաթուղի		149 50
Անատոլ. Երկ. Բաժնեթ.	6%	—.—

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

9 Ապրիլ 1908

Բուսմէլիի Երկաթուղի մարք		187.20
Վիեր Պանք Ֆէրայն		519.—
Ռուսական 5% 1906 քուրսն		93.15
Օսմ. Բէյթ	»	—.—

ԿԱՎԹՕՂԻՆ ՇԱԲԱԹԸ

ԳԱՐՈՂՆԵՐ A LA ԿԱՎԹՕՂ

ՑԱՂՈՂՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲԱՆ

Կեանքի մէջ չայողածները կրնա՞ն գիշեր ատեն փողոց կամ տուն ցուցնել փափաքողներուն՝ լաբեացակամբէն, բայց չե՞ն կրնար... Ճամբայ ցոյց տալ յայողութեան, առանց ծիծաղելի դառնալու։

Ցաղողութեան ճամբան ցուցնելու համար պէտք է անձնապէս յայողած ըլլալ, որպէս զի մարդիկ ակամէ կախեն ձեզի, ինչպէս որ... մայասբլի դեղ մը յանձնարարելու համար պէտք է նախապէս այդ դեղէն օգտուած ըլլալ, — թէև միլիոնոյն դեղը կրնայ յաճախ մէկը բժշկել և միւսը...մեռցնել։

Բառնէկի որ միլիոներ ունի դիզած՝ ա՛լ այսօր գիրք կը գրէ, ուր կ'ըսէ՝ նպատակին հասած մարդու մը անհագութիւնով.

—Զաւա՛կս, ես յայողելու համար սա՛պէս ըրի ա՛նպէս ըրի, դուք ալ ինծի պէս ըրէ՛ք և միլիոնատէր կ'ըլլաք։

Բասիմ որ աբարդրման մը չինեց՝ ա՛լ իրաւունք ունի քարոզելու.

—Ցաղողելու համար սա՛նկ ընելու է, նա՛նկ ընելու է...

Բ. Բէչեան որ տասը հազար լիրա դրած է պա՛նքան իր գրէնի չնորհիւ, կը բացագանչէ.

—Գարմնե՛ր, ես փարա վատակելու ճամբան ցոյց տամ ձեզի, ինծի պէս ըրէ՛ք, և դուք ալ տասը հազար լիրա կ'ունենաք։

Բառնեկիին միլիոնները կը պակսին ինչ դժբաղդաբար, Բասիմին աբարդրմանն ալ իմս չէ՝ բաբէ, Բ. Բէչեանի՝ տասը հազար ոսկին ալ իմ գրբանս չի գտնուիր՝ աւա՜ղ, բայց, եթէ կը ներէք, յայողութեան ճամբան ցոյց տամ ձեզի, թէև այդ ճամբուն մէջ կորսուած մը ըլլամ անհատապէս։

Մի՛ խնդաք վրա՝ ըսելով.

—Փոխանակ ուրիշներուն ցուցնելու, դուն գնա՝ այդ ճամբէն։

Որովհետև ձեզի կը պատասխանեմ՝ մեր Տիրոջ նման.

—Ո՛վ Երուսաղէմի տղիկներ, դուք իմ վրա մի խնդաք, ձեր և ձեր զաւակներուն վրայ խնդացէ՛ք...

Ինչու որ, չա՛տ անգամ, ճամբու մը մէջ կորսուողներն են որ գիտեն այդ ճամբուն բոլոր ծակ ու ծուկը։

×

Հաւկթի եփելու հարիւր եղանակը գիտեմ, երէկ ամուսնի մէջ Զինաբէն խօսելու մէթոտը կրնաք գտնել, հարիւր տարի ապրելու գաղտնիքը կրնայ ստեղծուած ըլլալ, պեխերը վեր բռնելու համար գիւտ մը կրնայ յղացուած ըլլալ, բայց եթէ կայ բա՛ն մը, որ ո՛չ մէթոտ կը ճանչնայ, ո՛չ ալ գրութիւն, անալ... յայողութիւնն է կեանքի մէջ։

Մի՛ հաւատաք երբեք թէ այսօրուան յայողած մարդը սա՛չափ մը իսկ իր յայողութիւնը կը պարտի իր... իւօկիւզարութեան, խելացութեան կամ աշխատասիրութեան, որոնք ո՛և է առնչութիւն չունին յայողութեան հետ։

Եթէ ճշմարտապէս իսկիւզար, խելացի ու աշխատասէր մարդիկ միայն պէտք էին հարստանալ այս աշխարհում, անա՛նկ հարուստներ կը ճանչնամ այսօր, որոնք գրպաններնի փարա՛ մը ունենալու չէին։

Եթէ կը կարծէք թէ օրը 48 ժամ աշխատելով մարդ կրնայ հարստանալ, չարաչար կը սխալիք, որովհետև այդ պարագային է՛ն առաջ... հայ խմբագիրները պէտք էին միլիոնատէր ըլլալ, քանի որ անոնցմէ աւելի աշխատող մարդ չկայ, գտնէ... ժամացոյցի հաշուով։

Մարդիկ կան, որոնց համար կը զարմանաս թէ ինչո՞ւ չեն հարստանար կոր. խե՛լք, սրամտութիւն, աշխատասիրութիւն, ամէն ինչ տուեր է անոնց Աստուած, բայց միայն մոռցեր է ըսել. — «Դուն կեանքիդ մէջ պիտի յայողիս։»

Ուրիշներուն ո՛չ խելք տուեր է, ո՛չ սրամտութիւն, ոչ ալ աշխատասիրութիւն, բայց ըսեր է. — «Կեանքիդ մէջ յայողէ՛ և կալուածներու տէր եղի՛ր։»

Ա՛լ անկէ վերջը՝ առաջինը կրնայ ուղածին չափ իսկիւզար ըլլալ և միւսը երկու ճօթը չպիտի կրնայ իրարու կապել։ Երկրորդն ալ կրնայ մեծագոյն ապուշ կաթերը ընել կեանքին մէջ, նորէ՛ն կը անունը պիտի ունենայ արձանագրուած Գրէտի Լիմնէի տոմարներուն մէջ և զայն բարեւելու համար ոտքի պիտի ելլենք։

Խնայողութի՛ւն...։ Ուրիշ պարապ խօսք մըն ալ։

Չկ'ըսեր կրնար ըսել թէ մեր վարժապետները խնայողութեամբ չեն ապրիր։ բայց նորէն... բանդալոնին բա՛ց է։

×

Եւ պիտի ներէի բոլոր այս անիրաւութեանց, ձայն չպիտի հանէի բնաւ և չպիտի բողոքէի ամենեւին եթէ մարդիկ ի տես յայողած մարդու մը, անմիջապէս անոր ունեցած առաքինութեանց չվերագրէին յայողութիւնը եւ չայողած մարդու մը վրայ չողբային՝ իբր անխելք մէկը։

Ձեմ սիրեր չարունակ անձս մէջտեղ ձգել, բայց օրինակով խօսելու պարագաներուն՝ չեմ ճանչնար ո և է մէկը, որ ինծի չափ bon enfant ըլլայ իր վրայ գրուած գէշ բաներուն։

Վաղը, եթէ ամսական յիսուն ոսկի եկամուտ ձեռք ձգեմ, ո և է միջոցով, խաբելով, գողնալով, ստելով կամ ուրիշ ո և է անպատուութեամբ, գիտէ՞ք ինչ պիտի ըսեն առջևէս եռեւէս.

—Եղբա՛յր, խելացի աղայ էր, չունչտորդի մարդ էր, հաւակրելի՛, սրամի՛տ... ինքզինքը սիրցնելու ձեւ մը ունէր որ... յետոյ խնՃլքը, հանճարը... արդէն գիտէինք որ այդ տղան օրին մէկը հարուստ մարդ մը պիտի ըլլար... Զաւակնե՛րս, ահա՛ այդ մարդուն օրինակին հետևեցէ՛ք...

Իսկ, եթէ վաղը, ուղղամտութեանս, պատուախնդրութեանս և բարութեանս երեսէն թշուառ իյնամ, օրուան հացին կարօտ, եւ ժամուն դուռը տասնոց մուրամ, ո՛չ ոք պիտի յիշէ այն ատեն իմ բոլոր հին առաքինութիւններս, եւ ամէն մարդ պիտի փութայ մտածել.

—Ինչ պիտի ըլլայ, եղբա՛յր, այսպէս ըլլալիքը յայտնի էր... ապուշին մէկն էր... համակրելի ու սրամիտ ըլլալ կը կարծէր... ահա՛ անառակութեան վախճանը... Զաւակնե՛րս, մի՛ հետևիք երբեք այս տեսակ մարդոց օրինակին, անոնք մարդկութեան թոյնն են։

Ահա՛ թէ ո՛րչափ անկեղծ են մարդիկ իրենց գնահատութեան կամ պարսաւերուն մէջ։

Ցաղողեցա՞ր... առջիդ կը ծնրադրեն, առանց հարցնելու թէ ի՞նչպէս յայողեցար։

Չայողեցա՞ր, կից մըն ալ իրենք կուտան կանկիդ և մանրամասնաբար չյայողելուդ պատճառները կը թուեն։

Խելացի ես, սրամիտ ես, ազգային բարերար ես, ամէն ինչ ես, եթէ... յայողելով՝ քանի մը հազար ոսկի դիզեցիր։

Ընդհակառա՛կը, ապուշ ես, ծոյլ ես, պաղ հերիֆ մըն ես, եթէ... չի յայողեցար և քանի մը հարիւր ոսկի չունիս։

Ո՛չ ոք կը հետաքրքրուի բարոյականովդ կամ ասոր նման հնարանութիւններով որոնք աչխարհիս չափ հին են ա՛լ։

Այսօրուան օրս, պատիւն ու բարոյականը քսակին մէջն են։

Պարա՞պ է քսակդ, ուրեմն պատիւ ու բարոյական չկայ նաև, լեցո՞ւն է քսակդ, այն ատեն պատիւով ու բարոյականով լեցուն է։

×

Անգամ մը մարդ մը, կռիւի մը միջոցին, զոր ունեցած էր կասկածելի... զրաղումով մէկու մը հետ, անոր կասկածելի զրաղումը յայտնող տիղոսովը իսկ կը յորոյորչէ զայն։

—Ինչ պիտի ըլլայ, կ'ըսէ անոր, անպատիւ ես։

Թէև անպատիւ բառը չատ փաղաքշական կը մնայ բուն արտասանած ածականին քով, բայց մեր պարկեշտութիւնը և մանաւանդ Մեծ Պահքի քարոզներուն ոգին կ'արգելու... կատուն կատու անուանել և չունը՝ չուն)։

Անպատիւը կը խնդայ, և սեղանի մը մօտենալով՝ մատիտ մը կուտայ միւսին ձեռքը։

—Սա՛ սեղանին վրայ, կ'ըսէ, կրցածիդ չափ մանր գրերով անպատիւ գրէ՛։

Մարդը՝ աւելի նախատած ըլլալու համար դիմացինը՝ կը հնազանդի հաճոյքով և ամբողջ սեղանը կը ծածկէ անպատիւ բառերով։

Այն ատեն, անպատիւը քանի մը ափ ոսկի կը հանէ գրպանէն և քովէ քով կը սկսի զանոնք շարել ամբողջ սեղանը ոսկիով ծածկելով, անանկ որ գրուած գիրէն ոչինչ կը կարդացուի ա՛լ։

—Միւնոյն բանը դո՛ւն ալ ըրէ նայինք, կ'ըսէ այն ատեն։

Միւսը, որ պատուաւոր մէկն է, չի կրնար ընել։

—Ուրեմն, կը վճռէ անպատիւը, անպատիւը դուն ես եղեր։

Փոխաբերաբար սեղանը ծածկող ոսկիները չե՞ն նմանիր քիչ մը այսօրուան դասքանականներուն։

×

Սկզբունքով, կին մը որ կ'իյնայ, գէշ բան մը ըրած է և անարժան է մեր յարգանքին

Բայց, դիտա՞ծ էք թէ կիներու անկումը ո՛րչափ տարբեր երանգներ ունի՝ ըստ մեզ.— անկում ալ կայ, անկում ա՛լ։

Օրինակի համար, կին մը որ Տոլապ-տէրէսի կ'իյնայ, երբեք արժանի չէ՛ մեր բարեւին, մինչ երջանկութեամբ ու քիչ մըն ալ հպարտութեամբ կը բարեւենք այն կինը որ Շիտակ Ճամբան ինկած է։

Անկումը նոյնն է, բայց առաջինը հաղնելիք լաթ չունի, մինչ երկրորդը՝ Բարիզէն բերել կուտայ զգեստները։

Ուրեմն, խնդիրը... աղէ՛կ իյնալուն մէջ է։

Կին մը որ գէշ կ'իյնայ, վա՛յ է եկեր գլխուն. մարդիկ լեզուովին կը քարկոծեն զայն, բայց երբ ճարպիկօրէն իյնայ, նոյն մարդիկ՝ անամօթօրէն մեղմացուցիչ պարագաներ կը ստեղծեն անոր անկումին մէջ։

—Շատ չնորհքով կին է... կենցուութեան մէջ վայրկեանին ինկեր է...։ Է՛հ, մարդ մը քիչ մըն ալ ասա՛նկ ըլլալու է այս աչխարհիս մէջ... չատ պարկեշտութիւնը փարա չէներ կոր...

Մարդիկ կան, որոնք՝ հակառակ իրենց կնոջ խօսուելուն՝ չեն կրցած դեռ թշուառութենէ պրծիլ։ Ալ մարիկ ընելու է թէ այնարհ ի՞նչ կ'ըսէ անոնց մասին։

—Անբարոյական մարդ մըն է... Կընոջը ըրածներուն աչք կը գոցէ կոր անխիղճօրէն... Այս տեսակ մարդիկը պէտք է սպաննել... Զամէնար կո՛ր...

Ընդհակառակը, ո՛րչափ մարդոց համար կ'ըսենք, քիչ մըն ալ նախանձելով...

—Տեսա՞ր մի, մարդ՝ կարգուելէն վերջը ասա՛նկ կին առնելու է որ հանգիստ ընէ, այսօր կնկանը չնորհիւ պանքայի մէջ պաշտօնեայ եղաւ՝ 25 ոսկի ամսականով... Կնիկը սա՛նկ ըրաւ նա՛նկ ըրաւ, վերջապէս յայողցուց, գալ չաքթո տուն մըն ալ պիտի չինեն եղեր...

Այսօր յայողեցա՞ր քանի մը հազար ոսկիի ափրանալ, ալ ոչ մէկուն միտքէն կ'անցնի թէ հայրդ լուսբրանի՞ էր թէ ամիրայական գերդաստանի մը վերջին շառաւիղն ես, մայրիկդ լաթ կը լուար պէհեաներուն թէ կասկածելի միութեան մը ծնունդ ես դուն, թէ կընիկդ առնօք սկառա-մաշա՞ կը ծախէր։

Ընդհակառա՛կը, կրնաս կոմսի մը օրինաւոր զաւակը ըլլալ և երկու հազար տարուան տոմարային աղնուականութիւն մը ունենալ կռնակդ, Նախնիքդ կրնան հազար եկեղ'ցի և տասը հազար հիւանդանոց չինած ըլլալ, մարդիկ երեսդ չպիտի նային նորէն, եթէ գրպանդ քանի մը ոսկի չունիս և չես կրնար սուրճ մը հրամցնել իրենց։

* * *

Ինչպէս ընելու է արդ՝ յայողելու համար։

Ոմանք պիտի պատասխանեն թէ՝ պէտք է գուլպայ ծախելով սկսիլ և կամ մեմկիհիքէն բոպիկ ոտքերով ու կամ շալվարով եկած ըլլալ անոր նըման։

Ինչ պարապ խօսք։

Ո՛րչափ մարդիկ գուլպայ ու թաչկինակ ծախած են և չեն կրցած Ցովհ. Ցակոբեանը ըլլալ, և մեր տպարանին բեռնակիրը որ մեմկիհիքէն բոպիկ ոտքով ու շալվարով եկած է, տակաւին կը մնայ բոպիկ ոտքով ու շալվարով և մամուլին անիւը դարձնելէ անդին չի անցնիր։

Աչքքացութիւնն ալ մէթալիք չընէր որովհետեւ այսօրուան հարուստներուն մէջ երբեք հանդիպած չունիմ աչքը բաց մէկու մը, ընդհակառակը բոլորին ալ աչքերը գոց են, մինչդեռ, ես, դուն կամ ան, որ ճշմարտապէս աչքերնիս բաց մարդիկ ենք, օրին մէկը միշտ... աչքերնիս բաց պիտի մեռնինք։

Ցաղողութիւնը փիանցօ մըն է, և ինչպէս որ վիճակահանութեան առաջին կամ երկրորդ պարգեւները չահողները միշտ Զանկուլտաքի կամ Զինկաբուրի անկիւնէն բուսած անծանօթ մարդիկ կ'ըլլան, նմանապէս, յայողութեան խոշորագոյններն ալ կ'երթան պասկել գլուխները անո՛նց, որոնք սիկաբ թուղթ ծախած են նախապէս փողոցները և բոպիկ ոտքով եկած են իրենց երկրէն։

Ցաղողութիւն ըսուածը կեցած տեղը կուգայ մեղի գտնել, առանց որ մեր կողմէ ո և է ցոյց ըլլայ աչխատասիրութեան, իսկիւզարութեան կամ խելացութեան։

Այս տեսակ ցոյցերը կը վշտացնեն Բաղդը որ կ'ըսէ. գլխուն ճարը նայեցէ՛ք։

Բաղդը ընդհանրապէս կը սիրէ խրմպլը մարդիկը, և տասնիկ կը զգածուի, երբ դիմացինը խրմպլը չէ։

Կարծես ըսել կ'ուզէ մեծութիւնը մէջտեղ հանելու համար։

—Տեսէ՛ք, ես մարդը ի՞նչ կրնամ ընել, անխելք մարդը կը հարստացնեմ և անզգայ մարդը երջանիկ կընեմ։

Տգեղ աղջիկներն են որ է՛ն նախանձելի փեսացուները կը գտնեն և միշտ անարժան մարդոց է որ կիները խնթերու պէս կը սիրահարուին, որովհետեւ բնութիւնը կիներու չափ հակասական է։

Կեանքը իր այլանդակութիւններով մեզի ճաթեցնելու զօր մը ունի և շատ զարմանալու է անշուշտ, երբ մենք կը յարատեւենք չճաթիլ։

Ձեր քառորդ արժէքը չունեցող մարդը ձեր քառապատիկը դրամ կը չահի, և մարդիկ այս բանը՝ այդ մարդուն ուշիմութեան կուտան։

Ստորագրութիւնին դնել չգիտցող մարդեր հազարաւոր ոսկիներու տէր կ'ըլլան և ես որ ստորագրութիւնէս աւելին դնել գիտեմ, հազար փարա չեմ ունենար։

Ցաղողութեան մասնաւոր ուղեցոյց մը մի՛ սպասէք ինէ, բայց, կեանքի մէջ յայողելու համար, կը խորհիմ թէ՝ պէտք չէ շատ խելացի ըլլալ, որովհետեւ խելքը յայողութեան արգելք մըն է։

Մի՛ բարձր երազներ ունենաք երբէք, և գորգապատ սալօններու պիտի տիրանաք։

Վարժուեցէ՛ք չլսել երբ ձեզի կը նախատեն և յօնքերնիդ մի՛ պռստէք երբ ձեզի կարգորութիւն չեն տար։

Արժանապատուութիւն ըսուած բանը վարեցէ՛ք ձեր մէջէն, իբր է՛ն վնասակար միքրոպը։

Պարտքերնիդ վճարելու մասին շատ բծախնդիր մի՛ ըլլաք նախ։ երբ որոշ հարստութեան մը տիրանաք, այն ատեն սկսեցէ՛ք բծախնդիր ըլլալ այս մասին։

Ցաղողութիւնը կրնայ ներկայանալ էրիկ մարդու երեւոյթին տակ՝ եթէ կին էք, իսկ կնոջ կերպարանքով՝ եթէ այր էք. անմիջապէս խլեցէ՛ք զայն, ալ մի՛ ձգէք։

Մեծ ուսմունքի տէր մի՛ ըլլաք, որովհետեւ յայողութիւնը բնաւ չի սիրեր բան գիտցող մարդիկը։

Ուղղամտութիւնը յարգի առաքինութիւն մը չէ՛, որովհետեւ ուղղամիտ մարդիկ ընդհանրապէս վրայ կուտան։

Գուլպայ ծախեցէ՛ք, թաչկինակ վաճառեցէ՛ք կամ գիւղացի աղջիկներու մազերը կարելով՝ ծախու հանեցէ՛ք, ինչ կ'ուզէք ա՛ն ըրէք, սակայն ջանացէ՛ք միշտ որ ձեր ժամանակիցներուն դրամը անոնց գրպաններէն ելլելով՝ ձեր գրպանը մտնէ ո և է կերպով։

Աղքատին շատ մի՛ օգնէք, եթէ չէք փափքիր ուրիշներու օգնութեան արժանանալու վիճակին մէջ իյնալ։

Նկատելով թէ բոպիկ ոտքերը և շալվարը բաւական կարեւոր դեր մը կը խաղան յայողութեան ճամբուն վրայ, գործի ասպարէզը մտնելէ առաջ մօտակայ գաւառ մը գացէ՛ք և հոն գուլպանիդ հանելով և շալվար մը հագնելով՝ եկէ՛ք Պոլիս, ուր յայողութիւնը պիտի սպասէ ձեզի հաւանաբար։

Սկզբունքի մարդ ըլլալը չափազանց կը վնասէ յայողութեան, հետեւաբար կը յանձնարարեմ ձեր բոլոր սկզբունքները թօթափել, կամ, է՛ն ալէկը, ո և է սկզբունք չունենալ ամենեւին։

Շատ բարակը չնայիլ կարդուած ատենդիդ թէ ձեր տիկինը ճշմարիտ սիրո՞վ մըն է որ կ'ամուսնանայ ձեզի հետ թէ այդ սիրոը քանի մը ակէր և անօրէններ ունեցած է արդէն նախապէս։

Մէկ ոսկիին վեց զրուշ տոկոս առնելը՝ յայողութեան բաւական մեծ գրաւական մըն է։

Գրող կարդացող, գրագէտ կամ արուեստագէտ մի՛ ըլլաք, եթէ կ'ուզէք հարստանալ։

×

Ձեմ գիտեր թէ՝ Ռօչիլտ կամ Ռոքֆէլլեր ինչպէս յայողած են։

Բայց վստահ եղէ՛ք թէ Ռոքֆէլլերը՝ Ռոքֆէլլերը ըլլալու համար, կամ Ռոչիլտ՝ Ռոչիլտ ըլլալու համար ոչի՛նչ ըրած են անձամբ։

Բաղդը ժպտեր է անոնց, մինչ ես հազարամէկ այլանդակութիւն կ'ընեմ, աչխարհ վրաս կը խնդայ, բայց չեմ յայողիր հեղ մը իսկ բաղդը երեսիս... խնդացնել։

Ու ինքզինքս մխիթարելու համար, կը խորհիմ որ, եթէ չեմ հարստանար, պատճառը լոկ այն է թէ... չատ խելացի մարդ մը ըլլալու եմ։

ԴԱՄՈՍՏՐԻՈՒԹԻՒՆ

(Դժբաղդաբար ապրուած պատմութիւն)

Պարկեշտանման կին մըն էր։

Բայց, ինչպէս որ ամէն ճշմարտանման ճշմարիտ չէ, ամէն պարկեշտանման կին ալ պարկեշտ չի կրնար ըլլալ։

Կէս գիշերէն ժամ մը առաջ էր որ հանդիպեցայ անոր՝ մինակը...

Եւ կին մը որ կէս գիշերէն ժամ մը առաջ մինակը կը պտըտի, արժանի չէ ո՛չ ձեր, ո՛չ ալ իմ օրինաւոր կինս ըլլալու։

Աչքը խոցած ըլլալու էր գիս կամ քսակս, քանի որ մութին մէջ ժպտեցաւ։

—Սենեակս հրամմեցէ՛ք, ըսաւ, թէյ մը առնենք...

Կիներու կողմէ եղած այս անմիջական sans façon հրաւէրները զիս կը հմայեն և ինքզինքիս մասին լաւ գաղափար մը կը ներշնչեն գոնէ... ինծի։ Ինչպէս որ, երբ կառապանները իրենց կառքերը հրամցնեն զիս, բնազդաբար կը խորհիմ.

—Կառապաններուն ա՛յչափ պատիւին արժանանալու համար՝ միրասեեսիի մը հովը ունենալու եմ այսօր։

Ու տարբեր տեսակ կը քալեմ, միրասեեսիի նման։

—Հաճոյքո՛վ, պատասխանեցի այս պարկեշտանման կնոջ որ զիս իր սենեակը թէյ մը առնելու կը հրաւիրէր։

Մօտէն, անպարկեշտ կնոջ մը երեւոյթը չունէր ամենեւին և եթէ ինծի ժպտած չըլլայի կամ գիշերին հանդիպած չըլլայի, ամենախորին յարգանքը պիտի տածէի հանդէպ անոր։

Որչա՞փ կիներ կան, զորս կը յարգենք միմիայն անոր համար որ լոկ ցորեկ ատեն փողոց կ'ելլեն։

Շնորհքով սենեակ մը ունէր, ուրկէ ներս մտածնուս պէս պարկեշտանման կինը սամավարին քով փութաց և սկսաւ թէյի պատրաստութիւնները տեսնել։

Դիտեցի որ սամավարին ջուրը տաք էր արդէն և մէջն ալ կրակ կար։— կ'երեւի թէ պարկեշտանման կինը փողոցը կը պտտէր՝ աս ու ան հրաւիրելու համար թէյ մը առնելու։

—Շա՛տ բարի էք, խորհրդածեցի բարձրաձայն։

—Կը սիրեմ, պատասխանեց, բարեկամներու հետ թէյ խմել։

Բարեկա՞մ... Ապահովաբար այս կինը տարօրինակ իմաստ մը կուտար այդ բառին։

Ու շնորհակալութիւնս յայտնելու համար՝ շրթունքներս ձեռքին վրայ դրի և ամենայարգալիր համբոյրը դրոշմեցի հոն։

...Կինը դողաց, սարսռաց, աչքերուն սեւը կորսուեցաւ և հազիւ կրցայ զայն գանաբէին վրայ դնել՝ մինչ սամավարը գեսին կը փռուէր ահագին աղմուկով մը։

—Ի՞նչ կը լինինք, հարցուցի չուարած։

Կինը չպատասխանեց, այլ սկսաւ գանաբէին վրայ ցատկոտել՝ իբր թէ զսպանակ մը ըլլար տակը։

—Հանդարտ, ուրդ պագնեմ, հանդա՛ր, կ'աղերսէի։

Բայց անիկա կը ջանար ձեռքէս ազատիլ՝ գեսին փռուելու համար։

—Ահ, այս ինչ փորձանքի հանդիպեցանք, կը խորհէի, այս կինը լուսնոտ է ի՞նչ է, հիմա ելլայ հոս մեռնի ես։ զիս իբր ոճրագործ պիտի ձերբակալեն...

Բայց չկրցայ երկարել խորհրդածութիւններս, որովհետեւ կինը քանի մը յայորդական ապտակներ շաչեցուց երեսիս վրայ։

—Կ'աղաչեմ, տիկի՛ն, ըսի անոր իրաւամբ բարկացած, թէ՞ խմելու հրաւիրեցիք զիս հոս թէ... ծեծ ուտելու։

Պարկեշտանման կինը յարմար դատեց հարցումիս պատասխանել, բայց ա՛լ աւելի կատղած՝ սկսաւ խածնել։

—Աստուա՞ծ իմ, աս ի՞նչ պէտք է որ գլուխս եկաւ։ կը խորհէի՝ արիւն քրտինքի մէջ թաթխուած՝ կռուելով պարկեշտանման կնոջ հետ, մինչ ինքներնս է՛ն նուիրական երդումները կ'ընէի ասկէ վերջ ո և է կնոջ սենեակը չերթալ՝ թէյ խմելու համար։

—Կ'աղաչեմ, տիկի՛ն, կը պաղատիմ, ինքզինքիդ եկո՛ր...

Լավագոյն վրայ գտնուած բոլոր ջուրով, կիսէրինով ու գոլոնեայով սկսայ չփել ականջները, ճակատը, ձեռքերը, գլուխը, ոտքերը...

Ի զո՞ւր, հիմակ ալ աւանակներու պէս կը զռաս։

Ահա հիմա՝ ապաքրը խառնեցինք, եղաւ առաջին ու վերջին խորհրդածութիւնս, և ինքզինքս Տիրոջ ձեռքը յանձնեցի։

Սանդուխներէն վեր մարդիկը վազէին, աղաղակներէն սարսափահար։

—Վերի սենեակը մարդ կը խղդե՞ն կոր, կը պօռար ձայն մը։

Պաղ ջրի մը թրջեց կռնակս, և հազար անգամ զղջացի ծնած ըլլալուս, ապրելուս, փողոց ելլելուս, կիներու երեսը նայելուս, թէյի հրաւէրը ընդունելուս համար...

Սենեակին դուռը բացուեցաւ և քանի մը կիներ ու էրիկ մարդիկ վրաս յարձակելով՝ օձիքս բռնեցին.

—Կնիկը կը խղդէ կոր, բռնեցէ՛ք...

—Ներեցէ՛ք. մրմնջեցի, ես ո՛չ գող եմ, ո՛չ աւազակ, ո՛չ ալ մարդ կը խղդեմ...

—Հապա հոս ի՞նչ գործ ունիս, խեղճ կինը ինչո՞ւ մարեր է, ինչո՞ւ կը պօռայ...

—Ձեմ գիտեր, զիս թէյի հրաւիրեց, հոս եկանք և մարեցաւ...

—Սուա կը խօսիս կոր, դուն այս կինը կը խղդէիր կոր, օ՜ն, վար իջի՛ր, քեզի ոստիկանութեան պիտի յանձնենք...

—Բայց ի՞նչ կ'ընէք, կ'աղաչեմ, ի՞նչ կ'ընէք...

—Օ՜ն, չուտ, ոստիկանութեան գնա՝ ինքզինքդ արդարացուր...

—Բայց ոտքերնիդ պագնեմ... կը հեծկլտայի։

Իսկ անոնք կը հրմշտկէին զիս, կը հարուածէին...

Այս պահուս պարկեշտանման կինը ինքզինքին կուգայ։

Ոտքերը ինկայ անոր։

—Ըսէ՛, կ'աղաչեմ, հեծեցի անոր, ես քեզի բան մը ըրի՞։

—Ո՛չ, պատասխանեց ան կոտրտած ձայնով մը, իսթէրիք եմ ես։

—Տեսա՞ք, խսթէրիք է եղեր, պօռացի՝ լայն չունչ մը առնելով։

—Մի՛ երթար, փափաց պարկեշտանման կինը վիզիս փաթթուելով, բայց ես ինքզինքս սանդուխներէն վար գլտորեցի։

×

Մէյ մըն ա՜՜... Աստուա՞ծ չընէ։ Կնոջ մը ձեռքը համբուրելէ առաջ՝ անպատառ վկայական պիտի ուզեմ բժիշկէն թէ... իսթէրիք չէ՛ ան։

ՀԱՒՐՈՒԹԸ

Երէկ, ցորեկին, Թոզաթիւեանը նստած էին ինչպէս որ զգաղումն է ամէն ինքզինքը յարգող... պարապ—պըտտողի։

Ու կառուցին հետ, կարծիքներ կը փոխանակէինք փասաներուն թարմութեան վրայ, երբ թաղային վարժարանի համազգեստը կրող մեծկակ աչակերտ մը մտաւ ներս, և անգամ մը չորս դին նայելէ վերջ, երբ փնտռածը չգտաւ, կառուցին մօտենալով, ա՛ղբր-ալմազ։

—Հոս հերիֆ մը պիտի գար, ըսաւ, եկա՞ւ։

Կառուցը՝ մէյ մը ինծի նայեցաւ, մէյ մըն ալ ուսանողին, յետոյ՝

—Ի՞նչ հերիֆի հարցուց, ապուշ չեչտով մը։

—Երկայնաստակ հերիֆ մը, քիչ մը գէր...

—Անունը ի՞նչ է... այդ հերիֆին։

—Հերիֆ մըն է, ճանը՛մ։

—Անունը հերի՞ֆ է...

—Չէ՛, անունը չեմ գիտեր...

—Նախ, պարոն, ըսաւ կառուցը՝ առնուած չեչտով մը, հոս հերիֆ չի գար, հոս եկողները մարդ են, էֆէնտի են, աղա են... յետոյ հոս անանկ հերիֆ չեկաւ։

Ուսանողը ուսերը թօթուելով դուրս ելաւ, մինչ կառուցը դիմացս կը տրնկրէր։

—Այս աւանակը գպրո՞ց կ'երթայ, հարցուց։

Հաւատացէ՛ք, գետնին տակերը անցած էի կառուցին առջև և ամօթէս կաս կարմիր կարած։

—Դժբաղդաբար կ'երեւի թէ այո՛։

—Արդեօք դպրո՞ցն է որ կը սորվեցնեն հերիֆի անուանել աս ու ան...

Ձեռքէս եկածը բրի համբերելու համար կառուցը որ դպրոցին մէջ սանկ բան չեն սորվեցներ։

—Ես վարժարանի երես չեմ տեսած, բայց մարդու մը հէրիֆի ալ չեմ ըսեր, կը կրկնէր կառուցը։

—Իրաւունք ունիս։

—Մեղք, ասոնք էֆէնտիի գաւակ պիտի ըլլան և վաղն ալ դրամի տէր ըլլալով՝ մեզի պիտի հրամայեն, մեղք, մեղք...

—Իրաւունք ունիս։

—Մեր կառուցները այս դպրոց գացող տղաքներէն չատ աւելի քաղաքավար են։

—Իրաւունք ունիս։

—Եւ հայրերնին այս տղոց կրթութիւն տալու համար դրամ կը ծախսեն, մինչ տղաքը միշտ հերիֆ կը մնան։

—Իրաւունք ունիս։

Ու Թոզաթիւեանի կառուցը մինչեւ իրիկուն չարունակեց իր երեմիականները մեր դպրոցականներուն վրայ և ես չկրցայ ձայնս հանել, որովհետեւ մարդը իրաւունք ունէր։

×

Պարոն, բայց պիտի դիտամբ նրապարակաւ նշանակեմ այս պարագան, որպէս զի սովորիք ասկէ վերջը հերիֆ չանուանել ո՛չ մէկը։

Կրնայի իր տնօրէնին նամակ մը գրելով դանդատիլ, սակայն գիտեմ որ Տնօրէնի յանդիմանութիւններուն ենթակայ վարժուած էք, որ վրդ պիտի գայ նորէն։

Դուք զիս պարզ կառուցի մը աղբ խայտառակ ըրիք, ասիկա ո՛չ ես կը ներեմ, ոչ ալ հարկաւ տնօրէնիդ պիտի ներէ։

Զաւակնե՛րս, քիչ մը մարդ եղէ՛ք։ բաւական չէ գերմաներէն կամ անգլերէն խօսիլը և թրիկոնօմէթրին գիտնալը, նախ և առաջ պէտք է քաղաքավար ըլլալ՝ վրանիդ չենդացնելու համար պարզ կառուցները։

Եթէ կ'ուզէք հերիֆի չհամարուիլ, հերիֆի մի անուանէք աս ու ան։

Քիչ մը նուազ գիտութիւն սովրեցէ՛ք և քիչ մը աւելի քաղաքավար եղէ՛ք։

ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕԼԱՑԵԱՆ

ՏԷՐ ՍԻ ՑՆՈՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ